

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ปริญญา

บริหารธุรกิจ

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของ
คณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship between Corporate Social Responsibility Reporting and Board
Composition of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

นามผู้วิจัย นางสาวชลินธร ฐูจำ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์อุษณา ภัทรมนตรี, M.B.A.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์จินดา ชันทอง, D.B.A.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัมพันธ์ หุ่นพยนต์, บธ.ม.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของคณะกรรมการ
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship between Corporate Social Responsibility Reporting and Board Composition of
the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

โดย

นางสาวชลินทร์ ฐิ์จำ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2551

ชลินธร รุ่งจำ 2551: ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของ
คณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปริญญาบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์อุษณา ภัทรมนตรี, M.B.A. 123 หน้า

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็น
หลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม 2) องค์ประกอบของคณะกรรมการ และ 3)
ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาด โดย
ขอบเขตการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ประจำปี พ.ศ.
2549 จำนวน 100 บริษัท วิธีการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการ
ข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบประเมินผลในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้คะแนนและ
นับจำนวนบรรทัด และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบ
สมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสถิติ Eta

ผลการศึกษา พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อ
สังคมโดยเฉลี่ย 14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 34 คะแนน คิดเป็นอัตราร้อยละ 41 และมีจำนวนบรรทัดการรายงาน
โดยเฉลี่ย 432 บรรทัด โดยประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร มีคะแนนมากที่สุด คือ ร้อยละ 81 แต่ประเด็นที่
2 สิทธิมนุษยชน และประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 4 และร้อยละ 23
ตามลำดับ และพบว่าสัดส่วนของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดโดยเฉลี่ยมีอัตราร้อยละ 37
และมีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีอัตราร้อยละ 92 นอกจากนี้ผลการศึกษา
พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และขนาดของบริษัท ซึ่ง
วัดจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนตามแบบประเมินผลและจำนวน
บรรทัดการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์กับการ
รวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาครั้งนี้ บริษัทจดทะเบียนควรให้ความสนใจ ให้ปฏิบัติตามและเปิดเผย
การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้นและให้ครอบคลุมทั้ง 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากล
ดังกล่าว ที่จะประกาศใช้ประมาณปี 2552 นี้ โดยเฉพาะการรายงานในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน และประเด็นที่
5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม ที่พบว่ามีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลน้อยมากเพียงร้อยละ 4 และร้อยละ
23 ตามลำดับ

Chalintorn Roojum 2008: The Relationship between Corporate Social Responsibility Reporting and Board Composition of the Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand. Master of Business Administration, Major Field: Business Administration, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor Usana Patramontree, M.B.A. 123 pages.

The objectives were to study 1) corporate social responsibility (CSR) reporting on 7 main issues of the ISO 26000 guidance standard on social responsibility; 2) board composition; and 3) the relationship between CSR reporting and board composition. The study scope was the listed companies in SET 100 in 2006. Secondary data were collected from annual reports and the SEC Form 56-1. A checklist of CSR reporting was designed for content analysis. The descriptive statistics used included frequencies, percentages, and means. Pearson correlation coefficient and Eta were used for correlation analysis.

The results show that the listed companies had an average score for CSR reporting of 14 points from 34 (41 percent). The average line numbers was of CSR reporting at 432. The 1st issue of organizational governance had the highest score at 81 percent, whereas the 2nd issue of human rights and the 5th issue of fair operating practice had the lowest scores at 4 and 23 percent respectively. The average proportion of independent directors to total board was 37, and 92 percent of the companies had separate chairman and CEO positions. The results also show that there was relation between the proportion of independent directors to total directors on the board and company size which is a proxy of market capitalization and total assets, but no relation with the duality or separation of chairman and CEO positions which have scores and numbers of line on CSR reporting at 0.05 and 0.01 significance level.

Suggestion are the listed companies should give more attention to the corporate social responsibility reporting in order to cover all 7 main issues of related ISO guidance standard, especially the 2nd issue: Human rights, and the 5th issue: Fair operating practices which had low scores at 4 and 23 percent respectively.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งของ รองศาสตราจารย์อุษณา ภัทรมนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ชันทอง อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์ ประธานการสอบ และ รองศาสตราจารย์ศรีอรุณ เรศานนท์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ขอมอบให้กับตระกูล รู้จำ และตระกูล ชานีรัตน์ ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย และเพื่อนสนิท โดยเฉพาะคุณแม่ที่คอยให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ ร้องให้เป็นเพื่อนทุกครั้งที่ท้อแท้ เจอกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ และคอยขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เพื่อให้ลูกประสบความสำเร็จ และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ ที่ศึกษาด้วยกัน เจ้าหน้าที่โครงการ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (ภาคปกติ) ที่ได้คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสารบทความต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แด่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณาจารย์และผู้มี พระคุณทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือตลอดมา

ชลินธร รู้จำ

สิงหาคม 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดและทฤษฎี	5
ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบแนวคิดการศึกษา	34
สมมติฐานการศึกษา	35
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	38
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	42
บทที่ 4 ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์	46
ผลการศึกษา	46
ข้อวิจารณ์	98
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	101
สรุปผลการศึกษา	101
ข้อเสนอแนะ	102
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	106

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	110
ภาคผนวก ก แบบประเมินผลที่ใช้ในการศึกษา	111
ภาคผนวก ข รายชื่อ คะแนนที่ได้ตามแบบประเมิน ร้อยละของคะแนน จำนวนบรรทัดที่รายงาน และระดับการรายงานความรับผิดชอบ ต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100	118
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	123

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	32
2	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละระดับการรายงาน	47
3	ร้อยละ และอันดับที่ของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลัก	49
4	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	50
5	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	51
6	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	51
7	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	52
8	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	53
9	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	55
11	จำนวนบรรทัดเฉลี่ย และอันดับที่ของจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลัก	55
12	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด เมื่อจำแนกระดับตามเกณฑ์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2549)	58
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และจำนวนบริษัทของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด	60
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และจำนวนบริษัทของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	60
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนบริษัทของจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด	62
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนบริษัทของจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด	63
18	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลัก	64
19	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลัก	65
20	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด	65
21	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมกับมูลค่าสินทรัพย์รวม	66
22	สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทในภาพรวม	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร กับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	69
24	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน กับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	70
25	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน กับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	72
26	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม กับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	73
27	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม กับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภครับรู้รายละเอียดของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	76
29	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม กับรายละเอียดของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	78
30	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็น	80
31	สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของข้อย่อยในแต่ละประเด็นกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท	87
32	สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท	90
33	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็นกับรายละเอียดของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
34	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบรรทัดที่รายงานความ รับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็นกับการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	95
35	สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบรรทัดที่รายงานความ รับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ และขนาดของบริษัทในแต่ละประเด็น	96
ตารางผนวกที่		
1	คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล ร้อยละของคะแนน จำนวนบรรทัดที่รายงาน และระดับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 (เรียงตามชื่อย่อบริษัทที่ ออกหลักทรัพย์)	119

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการศึกษา	35
2 แผนภูมิแสดงค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม	47
3 แผนภูมิแสดงค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวน บรรทัดที่มีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม	48
4 แผนภูมิแสดงการเรียงลำดับจากมากไปน้อยของร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบ ประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลัก	49
5 แผนภูมิแสดงการเรียงลำดับจากมากไปน้อยของจำนวนบรรทัดเฉลี่ยที่รายงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลัก	56
6 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของคณะกรรมการ	57
7 แผนภูมิแสดงคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อ สังคม จำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ	59
8 แผนภูมิแสดงจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตาม องค์ประกอบของคณะกรรมการ	61

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากอดีตรณบริษัท อีสท์อินเดีย คอมปนี ในประเทศอังกฤษ ถูกคว่ำบาตรจากประชาชน เนื่องจากมีการใช้แรงงานทาส ทำให้บริษัทจำเป็นต้องหันมาใส่ใจกับสวัสดิการแรงงานและสิทธิมนุษย่มากขึ้น และกรณีของบริษัท เนสท์เล่ ซึ่งเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์นมได้ออกกิจกรรมรณรงค์ให้เด็กทารกดื่มนมเนสท์เล่แทนนมแม่ ก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างมากแก่ประชาชน ทำให้สินค้าของบริษัทถูกคว่ำบาตรจากประชาชน และเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าว

ประกอบกับในปัจจุบันองค์กรธุรกิจต่างๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสังคมค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยควันพิษ น้ำเสีย หรือสารพิษต่างๆ จากกระบวนการผลิตโดยไม่มีการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น กรณีของเรื่อน้ำตาลล่มในแม่น้ำที่ทำให้ น้ำเสียและปลาตายลอยเกลื่อนเนื่องจากขาดออกซิเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ทำลายระบบนิเวศน์ เกิดมลภาวะ ส่งผลให้เกิดสภาวะโลกร้อนและภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งการประพุดิมิชอบในการให้สินบน ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ หรือการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค จนก่อให้เกิดการต่อต้านหรือเดินขบวนประท้วง เช่น กรณีของ Nike ที่มีการผลิตสินค้าในประเทศยากจน และทำการกดราคาแรงงาน ถือว่าขาดจรรยาบรรณขององค์กรที่ดีด้านสิทธิและสวัสดิการแรงงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความไม่รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร, 2550)

ดังนั้น องค์กรสหประชาชาติ (UN) มีการประชุม World Economic Forum โดยนายโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ร่วมกับ 5 หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ และภาคธุรกิจได้ออกหลักบัญญัติ 10 ประการ (The UN Global Compact) เพื่อเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจในทุกประเทศเป็นพลเมืองที่ดีของโลก (Good Global Citizenship) ด้วยการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ (The OECD Guidelines for Multinational Enterprises)

เสนอแนะให้บริษัทข้ามชาติของประเทศสมาชิกมีความรับผิดชอบต่อสังคม และติดต่อซื้อขายเฉพาะกับบริษัทคู่ค้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2550)

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดแรงผลักดันจากหน่วยงานต่างๆ นักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งองค์กรธุรกิจเอง ในความพยายามที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและทำการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่และความเอื้ออาทรขององค์กรที่มีต่อสังคมรอบข้าง รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังที่ผ่านมานในอดีต (มนตรี ช่วยชู, 2539) และเพื่อให้แน่ใจได้ว่าผู้บริหารได้มีความพยายามทำทุกวิถีทางที่จะรักษาประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรวมทั้งผู้มีส่วนได้เสีย และให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ (นภคล ร่มโพธิ์, 2548)

แต่การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบันยังมีปัญหาเกี่ยวกับหลักการ และแนวทางปฏิบัติในการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม รวมทั้งองค์กรธุรกิจส่วนใหญ่มีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และอยู่ในกรอบแคบๆ ว่าการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การนำเงินไปบริจาคช่วยเหลือสาธารณกุศล ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ปลายเหตุมิใช่การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ (อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร, 2550)

ดังนั้น องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) จึงมีการจัดทำร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO Guidance Standard on Social Responsibility - ISO 26000) โดยมีการกำหนดหลักการ (Principles) แนวทางการปฏิบัติ (Practices) และประเด็น (Issues) ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ 7 ประเด็นหลัก คือ ธรรมชาติขององค์กร สิทธิมนุษยชน ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อม การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม ประเด็นของผู้บริโภค และการพัฒนาสังคม ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการและประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และธุรกิจต่างๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้เสีย และให้การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2550) โดยคาดว่าจะประกาศใช้อย่างเป็นทางการไม่เกินเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 (เดิมจะประกาศใช้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2551) และได้เปิดทางเลือกให้องค์กรธุรกิจสามารถเลือกปฏิบัติตามความสมัครใจ (พรมร ศรีपालวิทย์, 2550)

นอกจากนี้การมีขนาดขององค์กรที่เหมาะสม มีความพร้อม และการมีองค์ประกอบของ คณะกรรมการที่ดี มีคุณภาพ ส่งผลให้คณะกรรมการสามารถทำหน้าที่กำกับดูแลให้องค์กรมีการ เปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงิน อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและ น่าเชื่อถือ (อุษณา ภักธมนตรี, 2550) และการที่คณะกรรมการมีส่วนและกระบวนการตัดสินใจ ที่เหมาะสม นั้นยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ องค์กร (Zahm, 1989) จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับการรายงานความ รับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมกับ องค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทจดทะเบียน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่าง มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียน
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็น หลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทจดทะเบียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่กำลังจะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทยใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปรับปรุง กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรายงานความ รับผิดชอบต่อสังคม และเตรียมความพร้อมในการนำร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อ สังคมมาปฏิบัติใช้
2. กระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ทั้งนักลงทุน ผู้ที่สนใจ หรือสาธารณชนทั่วไป ตระหนักและเห็นความสำคัญของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

3. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถาบันกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดนโยบาย กฎระเบียบ และมาตรฐานในการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยให้เหมาะสมและ เป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

4. เพื่อประโยชน์แก่การวิชาการ ในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็น การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 สำหรับ ระยะเวลาระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 เนื่องจากเป็นบริษัท ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด 100 อันดับแรก มีมูลค่าการซื้อขาย สภาพคล่อง การกระจายหุ้นสูงและใช้เป็น บรรทัดฐานและเครื่องมือในการเปรียบเทียบสำหรับบริษัทอื่นๆ ในกลุ่มในกลุ่มอุตสาหกรรม เดียวกัน ดังนั้น เป็นการเพิ่มความมั่นใจได้ว่าจะมีข้อมูลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อใช้ ในการศึกษารุ่นนี้ที่เพียงพอ เหมาะสม และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี การส่งสัญญาณ (Signaling Theory) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีข้อมูลที่ดีกว่าหรือดีกว่า ก็จะพยายาม สื่อสาร หรือเปิดเผยข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ให้กับกลุ่มผู้รับข้อมูลทราบมากกว่า

2. ใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ประจำปี 2549

นิยามศัพท์

การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility Reporting)
หมายถึง การรายงานหรือการเปิดเผยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมหรือผลกระทบที่อาจเกิดจาก การดำเนินงานของบริษัทที่มีต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความ รับผิดชอบต่อสังคม (ISO Guidance Standard on Social Responsibility - ISO 26000) ที่เปิดเผยใน รายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1)

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในบทนี้ได้แสดงผลการทบทวนเอกสารออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎี ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการศึกษา และสมมติฐานการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอธิบายตามลำดับต่อไปนี้

1. ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)
2. ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory)
3. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy Theory)
4. ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)
5. ร่างมาตรฐานสากลด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO Guidance Standard on Social Responsibility - ISO 26000)
6. องค์ประกอบของคณะกรรมการ (Board Composition)
7. การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance)

Gray, Owen and Adams (1996) และ Ratanajongkol, Davey and Low (2006) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีส่วนใหญ่ที่ผู้ศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมใช้อ้างอิงมีสามทฤษฎีด้วยกัน คือ ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง และสนับสนุนว่าทฤษฎีทั้งสามสามารถใช้อธิบายในเรื่องที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมได้เป็นอย่างดี

รายละเอียดของทฤษฎีทั้งสามมีดังนี้

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory)

Stakeholder Theory ของ Freeman (1984) อธิบายว่า ผู้มีส่วนได้เสียถือเป็นตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญขององค์กร โดยองค์กรหนึ่งๆ จะมีผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก ซึ่งอาจจะประกอบด้วย พนักงาน ชุมชน สังคม รัฐบาล ลูกค้า หรือแม้กระทั่งผู้ขาย คู่แข่งขัน รัฐบาลท้องถิ่น กลุ่มอุตสาหกรรม หรือรัฐบาลต่างประเทศ เป็นต้น

แนวคิดตามทฤษฎีนี้มุ่งไปยังนโยบายขององค์กรที่สร้างผลกระทบให้เกิดกับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับองค์กร โดยองค์กรมีภาระรับผิดชอบที่จะต้องคำนึงและตอบสนองความต้องการให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย หรืออีกนัยหนึ่ง แนวคิดนี้เป็นเรื่องของการจัดการผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Management) ขององค์กรโดยพิจารณาถึงความต้องการ (Need) ความสนใจ (Interest) และผลกระทบ (Effect) ที่เกิดขึ้นจากนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร เพราะการที่องค์กรจะสามารถดำรงอยู่ มีความเจริญก้าวหน้า หรือล่มสลายไป ถือเป็นความชอบธรรมของผู้ที่มีส่วนได้เสียขององค์กรซึ่งเป็นผู้กำหนดคนนั่นเอง (Freeman, Wicks and Parmar, 2004)

ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory)

Legitimacy Theory ของ Suchman (1995) ได้กล่าวว่า “ลักษณะหรือการกระทำที่จะสร้างความพอใจนั้น จะต้องอยู่ภายใต้การกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย”

Cormier and Gordon (2001) กล่าวว่า องค์กรนั้นมีสัญญาหรือข้อตกลงกับสังคม ซึ่งองค์กรต้องดำเนินการให้สำเร็จโดยวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมาย อันจะนำมาซึ่งความสอดคล้องและความเข้าใจกันระหว่างองค์กรและสังคม นอกจากนี้ ทฤษฎีดังกล่าวยังได้มีการชี้แนะในสิ่งที่องค์กรสามารถปฏิบัติเพื่อให้การกระทำกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรนั้นชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่

1. องค์กรต้องปรับผลลัพธ์ เป้าหมาย และวิธีการในการปฏิบัติให้สอดคล้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย

2. องค์กรต้องมีการติดตามข่าวสารในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม เพื่อให้วิธีการปฏิบัติ ผลที่จะได้รับ และมูลค่าขององค์กรสอดคล้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย

3. องค์กรต้องพยายามสื่อสารและแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ คุณค่า หรือประเพณีขององค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ดังนั้น องค์กรที่ต้องการอยู่รอดต่อไปในสังคม ก็จะพยายามเปิดเผยข้อมูลต่างๆ โดยสมัครใจ และจะต้องกระทำให้ออกต้องตามกฎหมาย เพื่อพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าองค์กรเป็นพลเมืองที่ดี เพื่อจะเป็นหลักประกันว่าองค์กรจะอยู่รอดต่อไปในสังคม (Guthrie and Parker, 1989)

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy Theory)

Political Economy Theory โดย Williams (1999) อธิบายว่า ทฤษฎีนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของสัญญาทางสังคม (Social Contract) ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวคิดของทฤษฎีนี้ เป็นการมองในประเด็นของความชอบธรรมในการดำเนินธุรกิจที่เชื่อว่า “อำนาจในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคลขององค์กรนั้นไม่ได้เกิดจากความต้องการขององค์กร แต่ที่จริงอำนาจและสิทธิเหล่านั้นได้มาจากการยอมรับของสังคม ที่จะเป็นผู้พิจารณาว่าการดำเนินธุรกิจขององค์กรตรงตามความคาดหวังของสังคมโดยรวมหรือไม่ โดยเมื่อใดที่สังคมเห็นว่า การกระทำขององค์กรไม่ชอบด้วยประการทั้งปวงแล้ว สังคมก็จะไม่ให้การสนับสนุน” ดังนั้น ความอยู่รอดหรือความเจริญเติบโตขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับ การกระทำขององค์กรว่าตรงตามความคาดหวังของสังคมหรือไม่เพียงใด จึงเปรียบเสมือนกับการบอกถึงความตระหนักและการเกี่ยวข้องของสังคมกับองค์กรที่ต้องมีการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้แน่ใจได้ว่าการกระทำของตนเองเป็นที่ยอมรับและตรงตามความคาดหวังของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น และขยายขอบเขตออกไปในวงกว้างอยู่ตลอดเวลา

Guthrie and Parker (1989) ได้สนับสนุนความคิดเห็นนี้และได้แสดงให้เห็นว่า ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองมีความสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สำหรับการอธิบายวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสมัครใจในการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคม และเพื่อลดแรงกดดันจากสังคมภายนอก

ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)

Signaling Theory ของ Spence (1973) กล่าวว่า ผู้ที่มีข้อมูล (Information) มากกว่าหรือดีกว่าจะพยายามส่งสัญญาณข้อมูลที่ตนเองมีอยู่ให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดช่องว่างของข้อมูลข่าวสาร (Information Gap) ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดขึ้น และส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายตามมา

Naser (1998) ได้สนับสนุนทฤษฎีนี้ โดยกล่าวว่า บริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่มีทรัพยากรและความพร้อมมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก ซึ่งเป็นการส่งสัญญาณให้ผู้รับข้อมูลเห็นว่าบริษัทมีความสามารถในการเปิดเผยข้อมูล และเป็นบริษัทที่มีความน่าเชื่อถือ

ร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO Guidance Standard on Social Responsibility - ISO 26000)

ร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นมาตรฐานที่จัดทำขึ้นโดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีมาตรฐานสากลเกี่ยวกับหลักการ (Principles) ของความรับผิดชอบต่อสังคม ประเด็นต่างๆ (Issues) ที่ประกอบกันเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม และแนวทางปฏิบัติ (Practices) สำหรับองค์กรเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐานนี้ใช้ได้กับองค์กรทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และธุรกิจต่างๆ เนื่องจากองค์กรทุกองค์กรนั้นจะส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งร่างมาตรฐานฉบับนี้ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะช่วยองค์กรเพิ่มความเข้าใจของผู้มีส่วนได้เสียต่อองค์กรโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และมุ่งหวังให้องค์กรบูรณาการกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ากับ กลยุทธ์ ระบบ วิถีปฏิบัติและขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กร และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กรด้วย (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2550)

ร่างมาตรฐานนี้จะสอดคล้องกับประกาศและอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) โดย

คาดว่าจะประกาศใช้อย่างเป็นทางการไม่เกินเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 และได้เปิดทางเลือกให้องค์กรธุรกิจสามารถเลือกปฏิบัติตามความสมัครใจ (พรมร ศรีปาลวิทย์, 2550)

การมีความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นองค์กรควรที่จะคำนึงถึง 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ ธรรมชาติขององค์กร สิทธิมนุษยชน ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อม การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม ประเด็นของผู้บริโภค และการพัฒนาสังคม (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2550) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร (Organizational Governance)

หมายถึง ระบบการบริหารจัดการและกำกับดูแลองค์กร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถึงแม้ว่ากระบวนการและโครงสร้างของธรรมชาติขององค์กรหรือการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การตัดสินใจขององค์กรควรทำภายใต้กรอบของธรรมชาติขององค์กร ซึ่งทั่วไปการมีธรรมชาติขององค์กรหรือการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีประสิทธิผล จะประกอบด้วยหลักปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย (Legal Compliance)

การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมขั้นต่ำของทุกองค์กร วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการเป็นองค์กรธรรมชาติขององค์กรหรือการกำกับดูแลกิจการที่ดี คือ การมีความมั่นใจว่าจะปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง บางองค์กรจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่บังคับใช้เป็นการเฉพาะกับลักษณะและชนิดขององค์กรนั้น

1.2 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ หมายถึง ภาระหน้าที่หรือความเต็มใจขององค์กรที่จะยอมรับผิดชอบหรืออธิบายเหตุผล องค์กรจะต้องรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจและดำเนินงานขององค์กร โดยองค์กรควรแสดงและอธิบายให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ทราบถึงหน้าที่ นโยบาย การตัดสินใจและกิจกรรมต่างๆ ที่องค์กรได้กระทำและส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียได้ทราบอย่างชัดเจนและเป็นเหตุเป็นผล

1.3 ความโปร่งใส (Transparency)

ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่อาจได้รับผลกระทบหรือมีความสนใจเกี่ยวกับการตัดสินใจและการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงการรับฟังข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อมาประกอบการตัดสินใจหลัก โดยองค์กรควรมีความสมัครใจในการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ อย่างโปร่งใสและทันทั่วถึงต่อผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ ระดับชั้นของความโปร่งใสจะมีความแตกต่างกันตามแต่ผู้มีส่วนได้เสียและสถานการณ์

1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม (Ethical Conduct)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร ซึ่งรวมถึงสมาชิก ชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขต และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ มีความคาดหวังว่าองค์กรจะดำเนินกิจกรรมอย่างมีจริยธรรม องค์กรควรพัฒนาโครงสร้างการปฏิบัติงานหรือการกำกับกิจการที่ส่งเสริมการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมภายในองค์กร และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย (Recognition of Stakeholders and their Concerns)

ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ขององค์กรอาจจะถูกจำกัดโดยเจ้าของ สมาชิก ชุมชนในพื้นที่ แต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ก็มีสิทธิตามกฎหมายที่เสนอข้อคิดเห็น โดยกระบวนการกำกับดูแลกิจการขององค์กรควรตระหนักหรือนโยบายที่คำนึงถึงสิทธิและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียได้แสดงความคิดเห็นและรับทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมขององค์กร

ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน (Human Rights)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) และกฎสากลอื่นๆ กำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ ดังนั้น องค์กรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนภายใต้การดำเนินงานขององค์กรและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยการสร้างมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหน้าที่ขั้นพื้นฐานขององค์กร และควรดำเนินงาน

ภายใต้บริบทของการเมือง สังคม วัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยสิทธิมนุษยชนประกอบด้วยสิทธิในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights)

สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเกี่ยวข้องกับสิทธิของความเป็นพลเมือง รวมถึง สิทธิทางการเมืองแสดงออกทางความคิดเห็น สิทธิในการรวมและการก่อตั้งสมาคม สิทธิในการนับถือศาสนา สิทธิในความเชื่อ สิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิของการมีชีวิต สิทธิความเป็นอิสระจากการทรมาน สิทธิด้านความมั่นคง เสรีภาพ และความซื่อสัตย์ โดยสิทธิต่างๆ เหล่านี้ จะถูกสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมจากนโยบายของรัฐ แต่กระนั้นก็ตามองค์กรก็จะต้องให้ความเคารพสิทธิต่างๆ ดังกล่าว และไม่ทำตัวเป็นอุปสรรคขัดขวางของบุคคลด้วย

2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม (Social, Economic and Cultural Rights)

สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ประกอบด้วย สิทธิส่วนบุคคลด้านอาหาร การศึกษา สุขภาพ การรักษาทางการแพทย์ วัฒนธรรม และบริการทางสังคม สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เป็นสิทธิที่จะต้องดำเนินการเชิงรุกโดยองค์กร โดยองค์กรควรเคารพสิทธิของทุกคนที่จะมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี ในเรื่องสุขภาพ การกินคืออยู่ดี การศึกษา รวมถึงการมีครอบครัว

2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ (Vulnerable Groups)

กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ อาทิเช่น ชนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อย สตรี เด็ก คนพิการ และอื่นๆ โดยองค์กรควรให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษในเรื่องสิทธิมนุษยชน เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และองค์กรควรนโยบายเชิงรุกเพื่อสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันและเคารพคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน (Fundamental Right at Work)

องค์กรแรงงานสากล (International Labors Organization: ILO) กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน ไว้ในประกาศว่าด้วยเรื่องหลักพื้นฐานและสิทธิในการทำงาน (ILO

Declaration on fundamental principles and rights at work in 1998) ซึ่งประเทศสมาชิกขององค์กรแรงงานสากลจำนวน 180 ประเทศ ได้ลงนามสนับสนุนและยอมรับพันธกิจในการส่งเสริมสิทธิเหล่านี้ ดังนั้น องค์กรควรคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน ไม่ควรเลือกปฏิบัติในกระบวนการจ้างงาน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมแตกต่างกัน โดยการว่าจ้างควรอยู่บนพื้นฐานของคุณสมบัติ ทักษะและประสบการณ์

ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor Practices)

ข้อปฏิบัติด้านแรงงานขององค์กรหนึ่งๆ หมายถึง นโยบายและข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับงานที่กระทำภายในองค์กร โดยองค์กรและตามที่องค์กรได้มอบหมาย ซึ่งครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ขององค์กรกับพนักงานโดยตรง ความรับผิดชอบในสถานที่ทำงาน ความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้ผู้อื่นกระทำ เช่น คู่ค้า ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ในการจ้างงานแบบนายจ้าง-ลูกจ้าง (Employment and Employment Relationship)

องค์กรควรยอมรับแนวคิดสากล เรื่องความสัมพันธ์ของการจ้างงาน (Employment Relationship) แบบนายจ้าง-ลูกจ้าง ที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานหรือกฎหมายการจ้างงาน โดยยอมรับสิทธิและข้อปฏิบัติของนายจ้างและสิทธิและข้อปฏิบัติของลูกจ้าง พร้อมทั้งยึดถือผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม

3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม (Condition of Work and Social Protection)

เงื่อนไขในการทำงาน หมายถึง ค่าจ้างและค่าตอบแทนอื่นๆ เวลาทำงาน เวลาพักผ่อน วันหยุด ระเบียบวินัยและข้อปฏิบัติในการเลิกจ้าง ความสมดุลระหว่างชีวิตทำงานกับชีวิตส่วนตัว เป็นต้น เงื่อนไขในการทำงานโดยมากถูกกำหนดโดยกฎหมาย หรือข้อตกลงระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วนายจ้างจะมีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขในการทำงานนี้ ส่วนการคุ้มครองทางสังคม หมายถึง การรับประกันว่าจะไม่มีการสูญเสียรายได้เมื่อเกิดบาดเจ็บจากการทำงาน การเจ็บป่วย การคลอดบุตร การเป็นบิดามารดา (Parenthood) การแก่ชรา การว่างงาน การ

พิการทางกาย และความยากลำบากทางการเงินอื่นๆ ดังนั้น เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคมขององค์กรควรเป็นไปตามกฎหมาย และสอดคล้องกับมาตรฐานแรงงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 การสานเสวนา (Social Dialogue)

การสานเสวนา หมายถึง การเจรจาต่อรอง การปรึกษา หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างตัวแทนภาครัฐ นายจ้าง และลูกจ้าง ในประเด็นที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน กรสานเสวนา และกลไกการให้คำปรึกษามีหลายรูปแบบ เช่น สภาแรงงาน และการเจรจากลางร่วมกัน การเปิดโอกาสให้ลูกจ้างได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ

3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน (Health and Safety at Work)

การสร้างความปลอดภัยในการทำงานให้ลูกจ้าง ทั้งทางกาย ใจ และสังคม เป็นสิ่งจำเป็นที่องค์กรควรตระหนักเพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายและความเสี่ยงต่างๆ จากสภาวะในการทำงาน ทั้งนี้เพราะการเจ็บป่วย บาดเจ็บ หรือเสียชีวิตของลูกจ้างก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมที่สูง รวมถึงมลพิษและอันตรายต่างๆ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ การส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานด้วยความรับผิดชอบจะช่วยลดต้นทุนในการประกอบการปรับปรุงขวัญและกำลังใจของลูกจ้าง และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้น องค์กรควรมีกระบวนการทำงานที่ถูกต้อง เหมาะสม คำนึงถึงสุขภาพ ความปลอดภัยของลูกจ้าง รวมถึงมีการจัดหาอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุและจัดการกับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น

3.5 การพัฒนาบุคลากร (Human Resource Development)

การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเพิ่มพูนทางเลือกของบุคลากร โดยองค์กรควรส่งเสริมทักษะความสามารถของบุคลากร เพิ่มประสบการณ์ ความสามารถ และเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการทำงาน รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับโอกาสทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การมีสุขภาพดี ชีวิตยืนยาว และมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี

ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม (The Environment)

ในปัจจุบันนี้ โลกกำลังเผชิญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย เช่น ทรัพยากรธรรมชาติหมดไป สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง มลภาวะเป็นพิษ ระบบนิเวศเสื่อมโทรม เป็นต้น ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ถือเป็นปัญหาระดับโลกที่ทุกคนกำลังเผชิญร่วมกัน และเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับประเด็นสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาสังคม การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ต้องใช้มาตรการที่จริงจังและเหมาะสมที่ทุกคนในสังคมควรมีส่วนร่วม และทุกองค์กรพึงตระหนักและปฏิบัติงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินองค์กร การผลิตสินค้าและบริการ (Identifying and Managing Environmental Aspects of Activities, Products and Services)

องค์กรควรมีการดำเนินงานต่างๆ เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงปล่อยมลพิษและของเสียจากกระบวนการดำเนินงาน การผลิตสินค้าและบริการขององค์กรออกสู่สิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด นำแผนการลดของเสียมาใช้ ทำการจัดการของเสียทั้งระบบ (waste hierarchy) โดยเริ่มจาก (1) การลดการใช้วัตถุดิบและปัจจัยนำเข้า (2) การนำกลับมาใช้อีก (reuse) (3) การนำกลับมาใช้ใหม่ (recycle) (4) การบำบัดของเสีย และ (5) การกำจัดของเสีย

4.2 การส่งเสริมการผลิต การบริโภคและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (Promoting Sustainable Consumption Production and Resource)

การบริโภคอย่างยั่งยืน หมายถึง การบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งปันทรัพยากรระหว่างคนรวยกับคนยากจน และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยไม่คุกคามต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของคนรุ่นหลังองค์กรควรมีการผลิตที่สะอาด ซึ่งมาจากการใช้วัตถุดิบ น้ำ และพลังงานอย่างประหยัด ไม่ใช้วัตถุดิบอันตรายและเป็นพิษ และองค์กรควรวางแผนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พลังงาน น้ำมัน วัตถุดิบ ที่ดิน และน้ำ อย่างมีประสิทธิภาพและจากแหล่งที่ยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Combating Climate Change)

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นต่อสภาพภูมิอากาศ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือจากกิจกรรมของมนุษย์ก็ตาม การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่บรรยากาศโดยเฉพาะจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิล เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมมนุษย์ ดังนั้น ทุกองค์กรควรจะได้รับผิดชอบต่อปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยอาจมีแผนลดการพึ่งพาการใช้ก๊าซคาร์บอน และร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว

4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ (Valuing Ecological Services) ได้แก่

การรักษาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศเป็นสิ่งที่ยั่งยืนและหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากไม่สามารถรักษาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศไว้ได้ ก็ควรจะหาสิ่งทดแทนมาทดแทนในส่วนที่ขาดหายไป ดังนั้น องค์กรควรมีส่วนร่วมการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศให้เกิดความสมดุล รักษาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ รวมไปถึงการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางน้ำ และพื้นดิน มรดกทางพันธุกรรม และชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต

ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices)

การดำเนินงานอย่างเป็นธรรมเป็นการนำหลักการของความรับผิดชอบต่อสังคมมาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมขององค์กรจะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่องค์กรดำเนินการอยู่ กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ปรับปรุงความน่าเชื่อถือ และความเป็นธรรมในการทำข้อตกลงทางการค้า ป้องกันความไม่ซื่อสัตย์และการคอร์รัปชัน และส่งเสริมกระบวนการทางการเมืองที่เป็นธรรม องค์กรควรใช้จุดแข็งที่มีอยู่ และความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ ในการส่งเสริมผลลัพธ์ในด้านบวก หมายรวมถึงการใช้สถานภาพขององค์กร และอิทธิพลในการเป็นผู้นำในการรับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมไปใช้ในวงกว้าง ซึ่งประกอบด้วย

5.1ต่อต้านการคอร์รัปชันและการรับสินบน (Anticorruption and Ant bribery)

การคอร์รัปชันเป็นการใช้อำนาจที่บิดเบือนเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน โดยทั่วไปการคอร์รัปชันนับเป็นสิ่งผิดกฎหมาย โดยผลของการคอร์รัปชันนั้นสามารถทำลายสิทธิมนุษยชน เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการทางการเมือง ทำลายสิ่งแวดล้อม บิดเบือนการแข่งขัน และเป็นอุปสรรคต่อความมั่นคงและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น องค์กรควรมีนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อต่อต้านปัญหาการคอร์รัปชัน การจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก การติดสินบน และการข่มขู่

5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ (Responsible Political Involvement)

องค์กรสามารถมีบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ต่อนโยบายสาธารณะและการเมือง โดยการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และให้การอบรมและสร้างความตระหนักให้แก่พนักงานและตัวแทนขององค์กรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ

5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม (Fair Competition)

การแข่งขันที่เปิดกว้างและเป็นธรรม ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพ ลดต้นทุนสินค้าและบริการ ส่งเสริมนวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาสินค้าหรือกระบวนการใหม่ๆ และช่วยขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจและมาตรฐานการครองชีพในระยะยาว ดังนั้น องค์กรควรดำเนินงานตามกรอบการแข่งขันที่ดี และเป็นธรรม การหลีกเลี่ยงวิธีการที่ไม่สุจริตเพื่อทำลายคู่แข่ง เช่น การฮั้วการประมูล การตัดราคา การใช้สิทธิพลเพื่อการผูกขาด เป็นต้น

5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Promoting Social Responsibility through the Supply Chain)

องค์กรควรจูงใจองค์กรอื่นๆ ด้วยการใช้อำนาจในการซื้อที่มีอยู่ รวมถึงการใช้ภาวะความเป็นผู้นำ และการเป็นที่ปรึกษา เพื่อส่งเสริมการสนับสนุนเอาหลักการของความรับผิดชอบต่อสังคมมาใช้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ยังสามารถกระตุ้นให้เกิดความต้องการในสินค้าและบริการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน (Respect for Property Rights)

สิทธิทางทรัพย์สิน รวมถึง ทรัพย์สินทางกายภาพ และทรัพย์สินทางปัญญา และรวมทั้งผลตอบแทนจากที่ดิน ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร สิทธิในทางศิลปกรรม และสิทธิอื่นๆ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงสิทธิที่ไม่ได้ระบุในกฎหมาย เช่น ความรู้ตามประเพณีของกลุ่มเฉพาะ หรือทรัพย์สินทางปัญญาของพนักงาน การรับรู้ถึงสิทธิทางทรัพย์สินช่วยส่งเสริมการลงทุน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ตลอดจนช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการประดิษฐ์คิดค้น ดังนั้น องค์กรควรเคารพในสิทธิทางทรัพย์สินดังกล่าว โดยการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ละเมิดต่อสิทธิในทรัพย์สิน ปลอมแปลง และละเมิดลิขสิทธิ์

ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer Issues)

ผู้บริโภคเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญขององค์กร การดำเนินงานและผลผลิตขององค์กรมีผลกระทบที่สำคัญต่อผู้ที่ใช้สินค้าหรือบริการขององค์กรนั้นๆ สังคมมีความคาดหวังว่าองค์กรจะปฏิบัติต่อผู้บริโภคของตนอย่างเป็นธรรม มีความรับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยในสินค้าและบริการ และเปิดโอกาสให้เข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็นในราคาที่สมารถจ่ายได้ ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นด้านผู้บริโภค ประกอบด้วยหลักการต่างๆ ดังนี้

6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม วิธีการตลาดและการให้ข้อมูล (Fair Operating, Marketing and Information Practices)

องค์กรควรดำเนินการโดยนำหลักความยุติธรรม ความโปร่งใส และการเอาใจใส่ในการปฏิบัติต่อผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคอาจต้องเผชิญกับวิธีปฏิบัติที่หลอกลวง ชี้นำไปในทางที่ผิด นอกรีต และความไม่เป็นธรรม วิธีการตลาดที่หลอกลวงราคาและอุปทานที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งผลกระทบของวิธีปฏิบัติดังกล่าวอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ดังนั้น ในการดำเนินงานธุรกิจกับผู้บริโภค องค์กรควรใช้วิธีการตลาดและการให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคอย่างถูกต้อง ชัดเจน ไม่หลอกลวง

6.2 การปกป้องสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค (Protecting Consumers' Health and Security)

ผู้บริโภคมีสิทธิคาดหวังว่าสินค้าและบริการที่จัดหามานั้นมีความปลอดภัย และไม่มีความเสี่ยงต่ออันตรายในการใช้งาน ดังนั้น องค์กรควรจัดหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และทรัพย์สินของผู้บริโภค

6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Provision and Development of Environmentally and Socially Beneficial Goods and Services)

สินค้าและบริการที่องค์กรเสนอ ควรมีคุณค่าต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก อาทิ เช่น ออกแบบสินค้าที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ซ่อมได้ ช่วยลดมลภาวะต่างๆ เป็นต้น

6.4 การบริการและการสนับสนุนผู้บริโภค (Consumer Service and Support)

ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการในระดับที่สูงนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรอยู่ได้ โดยในขณะที่องค์กรต้องการทำกำไร ผู้บริโภคก็มีความต้องการที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมแม้หลังการซื้อสินค้าและบริการนั้นๆ แล้วก็ตาม ดังนั้น องค์กรควรจัดระบบสนับสนุนผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ พัฒนา ดำเนินการ และจัดให้มีช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้บริโภคกับองค์กร

6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค (Consumer Data Protection and Privacy)

เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนบุคคลจากการรวบรวมและจัดการข้อมูลส่วนบุคคล องค์กรควรจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคด้วยวิธีที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นธรรม เป็นข้อมูลที่ได้มาด้วยความเต็มใจ และไม่นำข้อมูลมาเปิดเผยหรือนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น เว้นแต่ได้รับการยินยอมจากเจ้าของข้อมูลและกฎหมายให้อำนาจ

6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น (Access to Essential Goods and Services)

ตามหลักการของการเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็นนั้น ภาครัฐควรจัดหาสินค้าและบริการเหล่านี้ให้กับประชาชนทุกคน และควรทำให้ทุกคนเข้าถึงสินค้าและบริการราคาที่สามารถจ่ายได้ ดังนั้น องค์กรที่ทำการจัดหาสินค้าและบริการที่จำเป็นควรเสนอให้ทุกคนมีสิทธิเข้าถึงสินค้าและบริการในราคาที่เป็นธรรม และสามารถจ่ายได้ โดยไม่คำนึงถึงศักยภาพทางการเงินและถิ่นที่อยู่ แม้ในกรณีที่ไม่ได้มีข้อบังคับทางกฎหมายก็ตาม

6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน (Sustainable Consumption)

เพื่อเป็นการสนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืนนั้น ผู้บริโภคจำเป็นต้องได้รับข้อมูลเรื่องการดำเนินงาน สินค้าและบริการขององค์กร โดยองค์กรควรให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคอย่างครบถ้วน ตรงไปตรงมา และถูกต้อง ข้อมูลที่ควรให้รวมถึง กระบวนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ ผลต่อสุขภาพ ผลข้างเคียง วิธีการใช้ให้ปลอดภัย การเก็บรักษา เป็นต้น

6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้ (Education and Awareness)

ผู้บริโภคควรได้รับข้อมูลและความรู้อย่างถูกต้อง โดยองค์กรควรสอนทักษะในการประเมินและเปรียบเทียบสินค้าและบริการ ก่อให้เกิดการปฏิบัติจริง อีกทั้งสร้างความตระหนักเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการบริโภคด้วย

ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม (Social Development)

การพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการปกป้องสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นฐานของสังคมที่ยั่งยืน แม้ว่าโดยพื้นฐานแล้วความรับผิดชอบในการพัฒนาสังคมจะเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ทว่าทุกองค์กรต่างก็มีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะทุกองค์กรต่างสร้างผลกระทบได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งมีอิทธิพลต่อสังคม การพัฒนาสังคมให้มีความเท่าเทียมกันนั้น มีอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ปัญหาสุขภาพ ข้อจำกัดในการเข้าถึงการศึกษา การขาดแคลนที่อยู่อาศัย และการกีดกันชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ดังนั้น องค์กรควรเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้ให้ได้เสียก่อน เพื่อสร้างสิทธิในการร่วมมือกันพัฒนาให้เกิดขึ้นจริง ซึ่งการพัฒนาสังคม ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน (Community Involvement)

ในประเด็นการมีส่วนร่วมในชุมชนนี้ องค์กรควรคำนึงถึงการปรึกษาหารือ การสานเสวนา และการเจรจาต่อรอง เช่นเดียวกับการเสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนและการลงทุนทางสังคม โดยองค์กรควรมีการจัดการกับผลกระทบด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน และองค์กรควรรับฟังผู้มีส่วนได้เสียและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงข้อมูล และสามารถสื่อสารกับองค์กรได้ อีกทั้งองค์กรควรมีส่วนร่วมในการสร้างและให้ความเข้มแข็งแก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ (Contribution to Economic Development)

การดำเนินงานขององค์กรล้วนมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาในภาพรวมทั้งในระดับสากล ระดับประเทศ หรือระดับท้องถิ่น แต่บ่อยครั้งที่ผลกระทบหลักๆ จากองค์กรทั้งด้านบวกและด้านลบนั้นตกอยู่กับระดับท้องถิ่น ดังนั้น องค์กรควรมีส่วนร่วมในการสร้างศักยภาพให้เศรษฐกิจระดับท้องถิ่น โดยการจัดหาสินค้าหรือวัตถุดิบท้องถิ่น หรือการจ้างคนในท้องถิ่นทำงาน นอกจากนี้องค์กรยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจได้อีกโดย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การจ่ายภาษี การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ และการลงทุน โดยเฉพาะในเรื่องการจ่ายภาษี องค์กรควรมีความรับผิดชอบ จ่ายชำระภาษีอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ภาครัฐ ซึ่งภาครัฐใช้รายได้จากภาษีเพื่อจัดการและพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม (Contribution to Social Development)

องค์กรสร้างผลกระทบให้กับสังคมได้ทั้งด้านบวกและด้านลบจากการดำเนินการขององค์กรเองและองค์กรในเครือข่าย องค์กรที่มีแนวปฏิบัติด้านบวกในเรื่องการพัฒนาสังคม จะช่วยสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สร้างชื่อเสียง รวมทั้งบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้โดย อาทิเช่น ส่งเสริมให้ตระหนักในบทบาทของการพัฒนาสังคม ส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมการมีสุขภาพอนามัยที่ดี รวมถึงการบรรเทาความยากจนและความหิวโหย

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้นำทั้ง 7 ประเด็นหลักมาจัดทำแบบประเมินผล เพื่อให้คะแนนการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสรุปใจความสำคัญของแต่ละประเด็น

องค์ประกอบของคณะกรรมการ (Board Composition)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2547) กล่าวว่า เนื่องจากคณะกรรมการมีบทบาททั้งในด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายทางธุรกิจ และการตรวจสอบถ่วงดุล ดังนั้น ตามหลักการคณะกรรมการจึงควรจะ

1. มีผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ในธุรกิจเพียงพอที่จะให้ทิศทาง นโยบายแก่ฝ่ายจัดการ และมีความเป็นอิสระเพียงพอที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ ทั้งนี้ กรรมการบางส่วนอาจจะเป็นผู้บริหารด้วย เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดธุรกิจ และสามารถเชื่อมโยงการทำงาน of กรรมการ with ฝ่ายจัดการได้

2. มีขนาดเหมาะสมและไม่เล็กเกินไปจนขาดความหลากหลายทางความคิด และไม่ใหญ่เกินไปจนขาดประสิทธิภาพและความคล่องตัว และ

3. ประกอบด้วยกรรมการที่มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย เพื่อให้เห็นโอกาสและความเสี่ยงในด้านที่ต่างกัน

โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

จำนวนกรรมการที่บริษัทควรมี

คณะกรรมการบริษัท ตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2542) ประกอบด้วย

1. กรรมการที่เป็นผู้บริหาร (Executive Director: ED) หมายถึง กรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานประจำวัน

2. กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director: NED) แบ่งออกเป็น

2.1 กรรมการที่เป็นอิสระ (Independent Director: ID) หมายถึง กรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือพนักงานประจำของบริษัท ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท และเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถทำหน้าที่คุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถช่วยเหลือไม่ให้เกิดรายการที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน

2.2 กรรมการจากภายนอกอื่น (Outside Director) หมายถึง กรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารหรือพนักงานประจำของบริษัท ไม่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ แต่อาจเป็นตัวแทนจากผู้ที่ผลประโยชน์หรือมีส่วนได้เสียกับบริษัท เช่น ลูกค้า ซัพพลายเออร์ หรือเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดเพียงว่า บริษัทต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน โดยบริษัทแต่ละแห่งสามารถกำหนดจำนวนกรรมการของตนเองที่เห็นว่าเหมาะสมได้ในข้อบังคับบริษัท ทั้งนี้กรรมการไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งต้องมีถิ่นฐานอยู่ในประเทศ

คณะกรรมการควรมีความ “อิสระ”

“อิสระ” ในที่นี้หมายถึง อิสระจากผู้ถือหุ้นใหญ่ (ถือหุ้นไม่เกิน 5%) และผู้บริหาร ซึ่งในบริษัททั่วไปผู้ถือหุ้นใหญ่ก็มักจะเป็นกรรมการ หรือส่งตัวแทนเข้ามาเป็นกรรมการและผู้บริหารด้วย เพื่อดูแลจัดการทรัพย์สินของบริษัท และกรรมการหรือผู้บริหารที่มีส่วนเป็นเจ้าของบริษัทจะมีความผูกพัน และแรงจูงใจที่จะสร้างมูลค่าหรือผลตอบแทนให้บริษัทมากกว่ากรรมการที่เป็นบุคคลภายนอก ซึ่งอาจจะได้ค่าตอบแทนเป็นเพียงเบี้ยประชุมกรรมการ

ซึ่งการที่มีกรรมการที่ไม่อิสระล้วน ๆ เพื่อมุ่งสร้างผลตอบแทนทางธุรกิจอย่างเดียวก็อาจมีความเสี่ยง เพราะการที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการทุกอย่างได้โดยไม่ถูกตรวจสอบ อาจทำให้ผู้บริหารมิได้ระมัดระวังการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทเท่าที่ควร และมีกรณีที่ผู้บริหารมีความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์สูงสุดของบริษัทกับประโยชน์ส่วนตัว จนทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้ถือหุ้นภายนอก ดังนั้น จึงควรมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอิสระเข้ามาช่วย

ถ่วงดุลด้วย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ถือหุ้นรายอื่น แต่ไม่ว่ากรรมการจะเป็นกลุ่มใดกรรมการทุกรายยังมีความรับผิดชอบเท่ากัน และกรรมการทุกรายควรมีเป้าหมายร่วมกันในอันที่สร้างมูลค่าสูงสุดให้กิจการ

ข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2542) มีว่า คณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนควรประกอบด้วย กรรมการที่เป็นอิสระ (Independent Director) และกรรมการจากภายนอกอื่น (Outside Director) ในจำนวนที่เพียงพอที่จะสามารถสร้างกลไกเพื่อถ่วงดุลอำนาจภายในคณะกรรมการของบริษัท ไม่ให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจเหนือการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท และทำให้กรรมการทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549 ให้แนวปฏิบัติที่ดีว่า คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน นอกจากนี้ จำนวนกรรมการที่เหลือควรเป็นไปตามสัดส่วนอย่างยุติธรรมของเงินทุนของผู้ถือหุ้นแต่ละกลุ่ม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549)

ทั้งนี้ตามแนวปฏิบัติที่ดีที่นิยมในประเทศพัฒนา นิยมกำหนดให้กรรมการอิสระมีจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับกรรมการที่ไม่เป็นอิสระ เพื่อการใช้ดุลยพินิจและการมีจำนวนเสียงที่เพียงพอที่จะโหวตลงมติที่เป็นอิสระในการประชุม โดยเฉพาะในกรณีที่อาจเกิดรายการขัดแย้งของผลประโยชน์ที่ต้องรักษาความเป็นธรรมกับผู้ถือหุ้นส่วนน้อยรวมทั้งผู้มีส่วนได้เสีย (อุษณา ภัทรมนตรี, 2550)

การแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ประธานกรรมการ คือ กรรมการคนหนึ่ง โดยการดำเนินงานของกรรมการอยู่ในองค์คณะ ประธานกรรมการจึงมิใช่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในบริษัท และมีได้มีอำนาจเหนือกรรมการคนอื่น ๆ เพียงแต่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการไว้เพิ่มเติมจากกรรมการรายอื่นในเรื่อง (1) การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ (2) การลงคะแนนเสียงชี้ขาดในกรณีที่ประชุมคณะกรรมการมีการลงคะแนนเสียง และคะแนนเสียง

2 ข้างเท่ากัน (3) การเป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการ และ (4) การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมผู้ถือหุ้น

โดยทั่วไป หากประธานกรรมการเป็นคนละคนกับกรรมการผู้จัดการก็อาจทำให้คณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานของฝ่ายจัดการได้อย่างอิสระขึ้น แต่หากเป็นคนเดียวกัน คณะกรรมการก็ยังสามารถทำหน้าที่อย่างอิสระได้โดยหลายวิธี เช่น

1. ถ้าเป็นเรื่องที่ประธานมีส่วนได้เสียในฐานะกรรมการผู้จัดการด้วย (เช่น ประเมินผลงานกรรมการผู้จัดการ) ประธานก็ต้องไม่เข้าร่วมประชุมในเรื่องนั้น ๆ และให้กรรมการรายอื่นทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมแทนชั่วคราว

2. หากเป็นเรื่องที่ประธานไม่ถึงกับมีส่วนได้เสียโดยตรงก็ยังร่วมประชุมอยู่ได้ แต่ถ้ากรรมการท่านอื่นรู้สึกเกรงใจที่จะแสดงความเห็นคัดค้าน ก็อาจจะขอให้คณะกรรมการลงคะแนนเสียงลับในกระดาษ เพื่อลดความลำเอียงหรืออาจใช้วิธีซักถามข้อมูลเพิ่มเติมก็ได้

3. เพิ่มสัดส่วนกรรมการที่เป็นอิสระ เพื่อให้แน่ใจว่ามีการตรวจสอบถ่วงดุลในระดับคณะกรรมการ

4. ทบทวนการมอบอำนาจ เพื่อให้มั่นใจว่า เรื่องสำคัญจะมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบในรูปองค์คณะ เป็นต้น

ทั้งนี้ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) ให้แนวปฏิบัติที่ดีว่า ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน คณะกรรมการควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการให้ชัดเจน และเพื่อให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัด ควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance)

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2549) ประกอบด้วยหลักการและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ 5 หมวดด้วยกัน โดยมี 3 หมวดที่เกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม คือ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ โดยทั้ง 3 หมวดสรุปสาระสำคัญ ได้ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 3 บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

หลักการเกี่ยวกับบทบาทของผู้มีส่วนได้เสียมีว่า “ผู้มีส่วนได้เสียควรได้รับการดูแลจากบริษัทตามสิทธิที่มีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่งคั่ง ทั้งความมั่นคงทางการเงินและความยั่งยืนของกิจการ” ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

1. คณะกรรมการควรระบุได้ว่า ผู้มีส่วนได้เสียของบริษัทคือกลุ่มใดบ้าง แต่ละกลุ่มมีสิทธิตามกฎหมายอย่างไร
2. การกำหนดนโยบายในการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม คณะกรรมการควรพิจารณาเรื่องที่มีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจโดยตรงให้ครบถ้วน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมั่นใจว่า การประกอบธุรกิจของบริษัทได้คำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

หลักการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสมีว่า “คณะกรรมการควรดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ” ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดี ดังนี้

1. นอกจากการเผยแพร่ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดและผ่านช่องทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีแล้ว คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษผ่านช่องทางอื่นๆ ด้วย เช่น Website ของบริษัท โดยควรปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

2. หากคณะกรรมการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม ก็ควรเปิดเผยนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวด้วย

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

หลักการเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคณะกรรมการมีว่า “คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ”

จากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นการเน้นถึงการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม เช่น พนักงาน คู่ค้า เจ้าหนี้ ชุมชน เป็นต้น อย่างยุติธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบ และไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียเหล่านั้น มีเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ เท่าเทียมกัน โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และน่าเชื่อถือ รวมทั้งความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ซึ่งมีหน้าที่ทั้งในด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายทางธุรกิจ การตรวจสอบถ่วงดุล และการดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงิน

โดยคณะกรรมการจะสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น คณะกรรมการควรมีโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เหมาะสม เพื่อให้กรรมการสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เหมาะสมนั้น พิจารณาได้จากความเป็นอิสระของคณะกรรมการ และการแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2547) ดังนั้น ถือได้ว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการมีส่วนสำคัญต่อการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษานี้ได้มีการรวบรวมผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และส่วนที่ 2 ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ ซึ่งรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

Haniffa and Cooke (2005) ศึกษาว่าวัฒนธรรมและการกำกับดูแลกิจการมีผลต่อแนวโน้มการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร โดยศึกษาจากรายงานประจำปีของบริษัทที่ไม่ใช่บริษัททางการเงินในประเทศมาเลเซีย ปี 1996 และปี 2002 จำนวน 160 บริษัท โดยศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม 5 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ และประโยชน์หรือมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล (Checklist) จำนวน 41 รายการ และจำนวนคำที่รายงาน ผลการศึกษา พบว่า การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 5 ด้าน มีแนวโน้มการรายงานเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนของคะแนนและจำนวนคำที่รายงาน และพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างร้อยละของกรรมการที่เป็นชาวมลายูต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด (Malay Dominated Board of Directors) ร้อยละของผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวมลายูต่อผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Malay Dominated Shareholders) ร้อยละของการถือครองหุ้นที่เป็นชาวต่างชาติต่อผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Ownership by Foreign Shareholders) ขนาดของบริษัทซึ่งวัดจากสินทรัพย์รวม ความสามารถในการทำกำไร และการดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่งของกรรมการผู้จัดการ (Chairman with Multiple Directorships) และพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างร้อยละของกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของอุตสาหกรรมกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

Naser *et.al.* (2006) ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศกำลังพัฒนา กรณีศึกษาประเทศกัวเตมา โดยศึกษาจากรายงานประจำปีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศกัวเตมาจำนวน 21 บริษัท จากทั้งหมด 22 บริษัท ในปี 2001 โดยศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม 6 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้พลังงาน ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน และด้านอื่นๆ ซึ่งแบ่งการศึกษา

ออกเป็น 2 ประเภท คือ คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล (Checklist) จำนวน 41 รายการ และจำนวนหน้าที่มีการรายงาน ผลการศึกษา พบความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างขนาดของบริษัทซึ่งวัดจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด ความเสี่ยงของธุรกิจวัดจาก Level of Leverage และอัตราการเจริญเติบโตของบริษัท แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองหุ้นโดยรัฐบาล (Government Ownership) สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้ถือหุ้นรายบุคคล (Individual Shareholders) อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio) และการถือครองหุ้นโดยผู้ถือหุ้นที่มีเสียงข้างมาก (Majority Shareholders) กับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

Ghazali (2007) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความเป็นเจ้าของและการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาจากรายงานประจำปีของบริษัทขนาดใหญ่ จำนวน 87 บริษัท ในปี 2001 โดยศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมจากคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล (Checklist) จำนวน 22 รายการ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการถือครองหุ้นโดยรัฐบาล (Government Ownership) และขนาดของบริษัทซึ่งวัดจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นโดยกรรมการผู้จัดการและกรรมการที่เป็นผู้บริหาร (Director Ownership) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองหุ้นโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 10 อันดับแรก (Concentration Ownership) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) และประเภทของอุตสาหกรรมกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ

Chen and Jaggi (2000) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดหรือไม่ และการควบคุมบริษัทโดยครอบครัวมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวหรือไม่ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทขนาดใหญ่ในฮ่องกงจำนวน 87 บริษัทในปี 1993 และ 1994 ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน และความสัมพันธ์นี้จะไม่ค่อยพบในบริษัทที่ถูกควบคุมโดยครอบครัวเมื่อเทียบกับบริษัทที่ไม่ถูกควบคุมโดยครอบครัว

Ho and Wong (2001) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในฮ่องกงจำนวน 98 บริษัทในปี 1998 โดยวัดการกำกับดูแลกิจการผ่านทางร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ และร้อยละของสมาชิกครอบครัวในคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ส่วนการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจใช้การให้คะแนนถ่วงน้ำหนักจากแบบประเมินผลในการวัด ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ และพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการมีสัดส่วนของสมาชิกครอบครัวในคณะกรรมการบริษัททั้งหมด แต่ไม่พบ ความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ

Eng and Mak (2003) ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างความเป็นเจ้าของและองค์ประกอบของคณะกรรมการต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสิงคโปร์จำนวน 158 บริษัทในปี 1995 โดยแบ่งลักษณะโครงสร้างความเป็นเจ้าของเป็นการถือครองหุ้นโดยฝ่ายบริหาร (Managerial Ownership) ซึ่งวัดจากสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการผู้จัดการและกรรมการที่เป็นผู้บริหาร การถือครองหุ้นโดยผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง (Blockholder Ownership) ซึ่งวัดจากสัดส่วนการถือหุ้นที่ 5% หรือมากกว่า และการถือครองหุ้นโดยรัฐบาล (Government Ownership) และพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการจากร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ส่วนการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจนั้นใช้การให้คะแนนในการเปิดเผยข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงกลยุทธ์ ข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างความเป็นเจ้าของและองค์ประกอบของคณะกรรมการมีผลกระทบต่อการเปิดเผยข้อมูล โดยพบว่าการมี Managerial Ownership และ Government Ownership ต่ำจะมีการเปิดเผยที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม Block holder Ownership ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งการเพิ่มขึ้นของกรรมการภายนอกทำให้การเปิดเผยข้อมูลลดลง และยังพบว่าบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทที่มีหนี้ต่ำจะมีการเปิดเผยที่มากขึ้น

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) ได้ประเมินผลการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อของบริษัทจดทะเบียนจำนวน 336 บริษัทในปี 2545 โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลจากข้อมูลที่มีการเปิดเผยในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี หนังสือนัดประชุม และรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น ผลการประเมินพบว่า บริษัท

ทะเบียนร้อยละ 90 ปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้มากกว่าระดับ 50 คะแนนขึ้นไป นอกจากนี้ข้อสังเกตจากการประเมินผลในหลักการเกี่ยวกับการถ่วงดุลของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร พบว่า บริษัทมีจำนวนกรรมการอิสระโดยเฉลี่ย 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 ของคณะกรรมการทั้งหมด มีร้อยละของกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของคณะกรรมการบริษัท ทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 48 ขนาดของคณะกรรมการบริษัทโดยเฉลี่ยเท่ากับ 11 คน และบริษัทที่มีการแยกตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีสูงถึงร้อยละ 87

Gul and Leung (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของคณะกรรมการในรูปแบบการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการร้อยละของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกต่อคณะกรรมการทั้งหมด และการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ จาก 385 บริษัทในประเทศฮ่องกงปี 1996 พบว่า การรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการส่งผลให้มีระดับการเปิดเผยข้อมูลน้อย และพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างร้อยละของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกต่อคณะกรรมการทั้งหมดกับการเปิดเผยข้อมูล อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับระดับการเปิดเผยข้อมูลจะพบค่อนข้างน้อยในบริษัทที่มีร้อยละของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกต่อคณะกรรมการทั้งหมดที่เป็นกรรมการอิสระในสัดส่วนที่สูง

อุษณา ภัทรมนตรี (2548) ศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลของธนาคารไทยขนาดเล็ก 7 ธนาคาร ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2545 โดยศึกษาถึงความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราผลตอบแทน การเปิดเผยข้อมูลและปัจจัยด้านการกำกับดูแลอื่น ได้แก่ การมีผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นคนไทยหรือต่างชาติ การกระจายตัวหรือกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับประธานฝ่ายบริหาร และร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างระหว่างธนาคารที่มีผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นคนไทยและต่างชาติ หรือ ระหว่างธนาคารที่มีการกระจายหรือกระจุกตัวของผู้ถือหุ้น รวมทั้งไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับประธานฝ่ายบริหารกับการเปิดเผยและอัตราผลตอบแทน แต่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเพิ่มขึ้นของอัตราผลกำไรต่อหุ้นกับการเปิดเผยข้อมูล และพบความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นของอัตราผลตอบแทนทรัพย์สินและอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้นกับอัตราร้อยละของกรรมการอิสระ

Cheng and Courtenay (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ กูรูเบียบและการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ จำนวน 104 บริษัทในปี 2000 ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างร้อยละของกรรมการ อิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการและการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับระดับการเปิดเผย ข้อมูลโดยสมัครใจ แต่คณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระที่มากกว่าครึ่ง (>50%) จะมี ระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมากกว่าบริษัทที่มีกรรมการอิสระในสัดส่วนที่เท่ากัน

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2549) ภายใต้การสนับสนุนของตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้ ประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 402 บริษัท โดย ประเมินจากหลักฐานข้อมูลที่มีการเปิดเผยอย่างเป็นทางการ จากการประเมินนี้พบว่า การเปิดเผย การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับผลการดำเนินงาน กล่าวคือบริษัทที่ ได้รับคะแนนในการประเมินการเปิดเผยการกำกับดูแลกิจการที่ดีสูงขึ้น จะมีผลการดำเนินงาน สูงขึ้น นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของคณะกรรมการ พบว่า บริษัทส่วนใหญ่ (198 บริษัท, คิดเป็นร้อยละ 50) มีขนาดของคณะกรรมการ 5 - 10 คน และเป็นขนาดที่มี Tobin's Q โดย เฉลี่ยสูงที่สุด และบริษัทส่วนใหญ่ (183 บริษัท, คิดเป็นร้อยละ 46.21) มีสัดส่วนกรรมการอิสระ 33% - 49% และบริษัทที่มีสัดส่วนกรรมการอิสระที่สูงกว่าจะมีค่า Tobin's Q โดยเฉลี่ยสูงกว่า และ พบว่า บริษัทที่มีสัดส่วนกรรมการอิสระที่สูงกว่าจะได้รับคะแนนการเปิดเผยการกำกับดูแลกิจการที่ ดีกว่า

ธาริณี จวงมูทิตา (2550) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการ และการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยรวบรวม จากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของบริษัทที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 341 บริษัท ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละ ของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการ บริษัทกับการเปิดเผยการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ชื่อผู้ศึกษา	ตัวแปรในการศึกษา	ผลการศึกษา
ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม		
Haniffa and Cooke (2005)	Malay Dominated Board of Directors	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	Malay Dominated Shareholders	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	Ownership by Foreign Shareholders	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	Chairman with Multiple Directorships	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	ขนาดของบริษัท (Total Asset)	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	ความสามารถในการทำกำไร (ROE)	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	ร้อยละของกรรมการที่ไม่ได้เป็น ผู้บริหารต่อคณะกรรมการทั้งหมด	✓ การเปิดเผย CSR (-)
	ประเภทของอุตสาหกรรม	X การเปิดเผย CSR
Naser, et al (2006)	ขนาดของบริษัท (Market Cap)	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	ความเสี่ยงของธุรกิจ	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	อัตราการเจริญโตของบริษัท	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	Government Ownership	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	Individual Shareholders	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผล	✓ การเปิดเผย CSR (-)
	การถือครองหุ้นโดยผู้ถือหุ้นที่มีเสียง ข้างมาก	✓ การเปิดเผย CSR (-)
Ghazali (2007)	Government Ownership	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	ขนาดของบริษัท (Market Cap)	✓ การเปิดเผย CSR (+)
	Director Ownership	✓ การเปิดเผย CSR (-)
	Concentration Ownership	X การเปิดเผย CSR

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ตัวแปรในการศึกษา	ผลการศึกษา
<u>ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ</u>		
Chen and Jaggi (2000)	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	✓ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน (+)
Ho and Wong (2001)	จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ(+)
	ร้อยละของสมาชิกกรอบครัว	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ (-)
	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	X การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ
	การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	X การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ
Eng and Mak (2003)	Managerial Ownership	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ (-)
	Government Ownership	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ (-)
	Block holder Ownership	X การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ
	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ (-)
Gul and Leung (2004)	การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ (-)
	สัดส่วนผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ(+)
อุษณา ภัทรมนตรี (2548)	การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง ประธานกรรมการกับประธานฝ่าย บริหาร	X การเปิดเผยข้อมูล
	อัตราผลกำไรต่อหุ้น	✓ การเปิดเผยข้อมูล (+)
	อัตราผลตอบแทนทรัพย์สินและอัตรา ผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น	✓ ร้อยละของกรรมการอิสระ (+)
Cheng and Courtenay (2006)	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	✓ การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ(+)
	ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	X การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ
	การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	X การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ

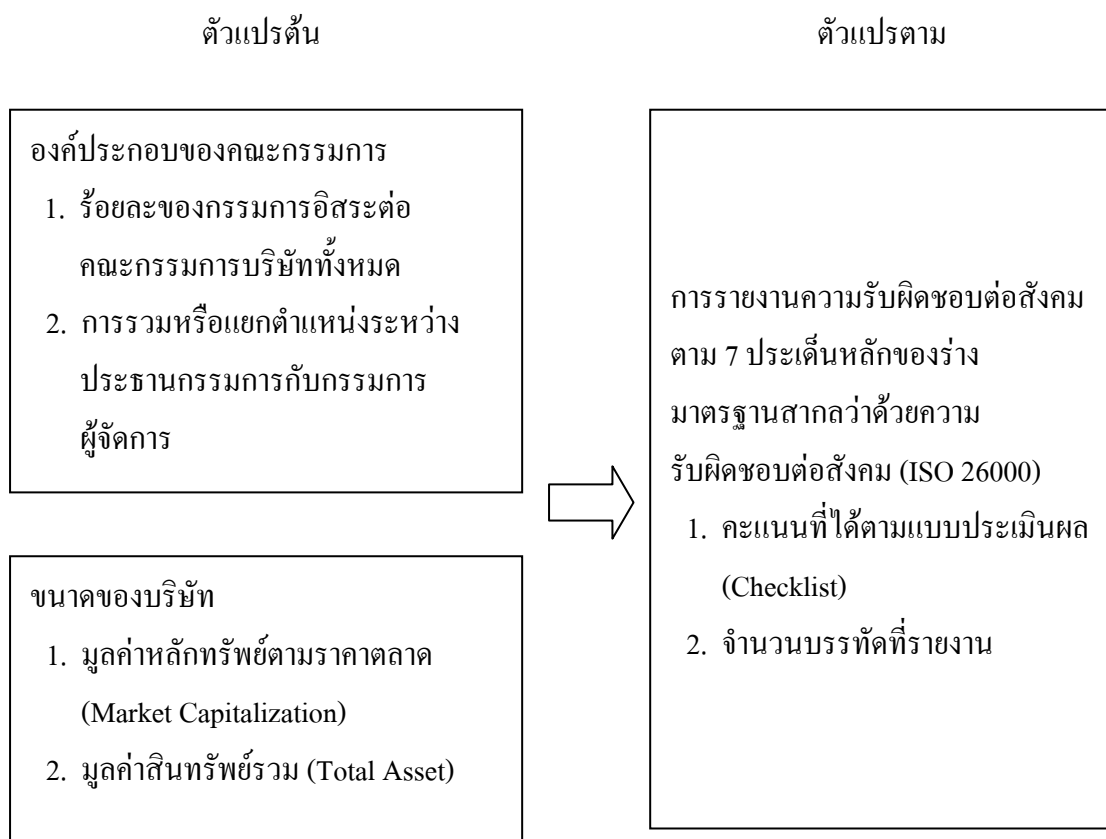
ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อผู้ศึกษา	ตัวแปรในการศึกษา	ผลการศึกษา
ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ (ต่อ)		
IOD (2549)	การเปิดเผยการกำกับดูแลกิจการที่ดี	✓ ผลการดำเนินงาน (+)
	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ	✓ ผลการดำเนินงาน และการ
	คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	เปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแล (+)
ธาริณี จวงมูทิตา (2550)	ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	X การเปิดเผยการปฏิบัติตาม
		หลักการกำกับดูแล
	ร้อยละของกรรมการที่เป็นผู้บริหารต่อ	✓ การเปิดเผยการปฏิบัติตาม
	คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	หลักการกำกับดูแล
	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ	✓ การเปิดเผยการปฏิบัติตาม
	คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	หลักการกำกับดูแล
	การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง	✓ การเปิดเผยการปฏิบัติตาม
	ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	หลักการกำกับดูแล

หมายเหตุ: ✓ = สัมพันธ์; X = ไม่สัมพันธ์

กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษานี้ได้ศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ศึกษาองค์ประกอบของคณะกรรมการจากร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ และนำองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทเพื่อหาความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงาน ดังนั้นกรอบแนวคิดในการศึกษานี้จึงเป็น ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

สมมติฐานการศึกษา

จากกรอบแนวคิดในการศึกษา สามารถกำหนดสมมติฐานตามองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_1 = 0$$

$$H_1: \rho_1 \neq 0$$

สมมติฐานข้อที่ 2 ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_2 = 0$$

$$H_1: \rho_2 \neq 0$$

สมมติฐานข้อที่ 3 การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_3 = 0$$

$$H_1: \rho_3 \neq 0$$

สมมติฐานข้อที่ 4 การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_4 = 0$$

$$H_1: \rho_4 \neq 0$$

สมมติฐานข้อที่ 5 มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_5 = 0$$

$$H_1: \rho_5 \neq 0$$

สมมติฐานข้อที่ 6 มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_6 = 0$$

$$H_1: \rho_6 \neq 0$$

สมมติฐานข้อที่ 7 มูลค่าสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_7 = 0$$

$$H_1: \rho_7 \neq 0$$

สมมติฐานข้อที่ 8 มูลค่าสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำหนดสมมติฐานทางสถิติได้ ดังนี้

$$H_0: \rho_8 = 0$$

$$H_1: \rho_8 \neq 0$$

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจะกล่าวถึง แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลและผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องในอดีตเกี่ยวกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม องค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ที่มีการเก็บรวบรวมไว้ในแหล่งและฐานข้อมูลต่างๆ เช่น ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (เปลี่ยนชื่อเป็นห้องสมุดมารวย ในปี พ.ศ. 2547) รวมทั้งเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีการเผยแพร่และเปิดเผย

2. ข้อมูลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และข้อมูลองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท อันได้แก่ ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ เก็บรวบรวมจากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ56-1) ประจำปี 2549 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100

3. ข้อมูลขนาดของบริษัท อันได้แก่ มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวม ประจำปี 2549 เก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใน

ประชากรที่ใช้ในศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 สำหรับระยะเวลาระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 100 บริษัท

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี ใช้แบบประเมินผล (Checklist) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้จัดทำขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน (ปรากฏตามภาคผนวก ก) ดังนี้

ส่วนที่ 1 คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งได้สรุปใจความสำคัญแต่ละข้อย่อยของทั้ง 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อใช้ในการให้คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล ประกอบด้วยกันทั้งหมด 34 ข้อย่อย แบ่งออกเป็น 41 คำถาม ดังนี้

ประเด็นที่ 1	5 ข้อย่อย	แบ่งออกเป็น 7 คำถาม
ประเด็นที่ 2	4 ข้อย่อย	แบ่งออกเป็น 4 คำถาม
ประเด็นที่ 3	5 ข้อย่อย	แบ่งออกเป็น 5 คำถาม
ประเด็นที่ 4	4 ข้อย่อย	แบ่งออกเป็น 5 คำถาม
ประเด็นที่ 5	5 ข้อย่อย	แบ่งออกเป็น 5 คำถาม
ประเด็นที่ 6	8 ข้อย่อย	แบ่งออกเป็น 8 คำถาม
ประเด็นที่ 7	3 ข้อย่อย	แบ่งออกเป็น 7 คำถาม

ส่วนที่ 2 จำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จัดทำขึ้นตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อใช้ในการนับจำนวนบรรทัดที่รายงาน

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของคณะกรรมการ จัดทำขึ้นตามแนวคิดและทฤษฎีองค์ประกอบของคณะกรรมการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ส่วนที่ 4 ขนาดของบริษัท จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวม

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบประเมินผล (Checklist) ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้ทดสอบโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบประเมินผลคะแนนการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำขึ้นว่าสามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในแบบประเมินผล และนำไปใช้ทดลองเก็บข้อมูลก่อน 30 บริษัท จากนั้นรวบรวมข้อผิดพลาดและดำเนินการแก้ไขแบบประเมินผลก่อนการเก็บข้อมูลจริง

2. การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมที่จัดทำขึ้น โดยใช้วิธีวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) เพื่อวัดความสอดคล้องระหว่างข้อย่อยต่างๆ ว่ากำลังวัดสิ่งเดียวกันหรือไม่ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbachs' alpha coefficient) ซึ่งถ้าค่าอัลฟาที่ได้มีค่าเข้าใกล้กับ 1 มาก แสดงว่ามีความน่าเชื่อถือมาก

ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบประเมินผลที่จัดทำขึ้น โดยนำไปใช้ทดลองเก็บข้อมูลกับบริษัทจำนวน 30 บริษัท พบว่า ได้ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.821

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล มีทั้งหมด 34 คะแนน โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

1.1 มีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละข้อย่อย ให้คะแนน 1 คะแนน

1.2 ไม่มีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละข้อย่อย ให้คะแนน 0 คะแนน

โดยถ้าข้อย่อยใดมีมากกว่า 1 คำถาม ก็จะมีการถ่วงน้ำหนักคะแนนของข้อย่อยนั้นๆ โดยการหาคะแนนเฉลี่ยของข้อย่อย ดังนี้

$$\text{คะแนนเฉลี่ยของข้อย่อย} = \frac{\text{คะแนนที่ได้รวมทุกคำถามของข้อย่อย}}{\text{จำนวนคำถามของข้อย่อย}}$$

2. จำนวนบรรทัดที่รายงาน ใช้การนับจำนวนบรรทัด โดยเลขของบรรทัดจะนับเป็น 1 บรรทัด และไม่คำนึงถึงความแตกต่างของรูปแบบและขนาดตัวอักษรที่ใช้ในการรายงานเพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด (Proportion of Independent Director) แสดงร้อยละกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารที่เป็นกรรมการอิสระ โดยคำนวณจาก

$$\frac{\text{ร้อยละของกรรมการอิสระ}}{\text{ต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด}} = \frac{\text{จำนวนกรรมการที่เป็นอิสระ} * 100}{\text{คณะกรรมการบริษัททั้งหมด}}$$

โดยคณะกรรมการบริษัททั้งหมด = กรรมการที่เป็นผู้บริหาร(ED) + กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (NED) และไม่ใช่กรรมการอิสระ + กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารและเป็นกรรมการอิสระ (ID)

4. การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ (CEO/Chairman Duality or Separation) แสดงการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ โดยจำแนกเป็น 2 ค่า คือ

4.1 การรวมตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ พิจารณาจากการมีประธานกรรมการเป็นคนเดียวกันกับกรรมการผู้จัดการ แทนด้วยเลข 0

4.2 การแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ พิจารณาจากการมีประธานกรรมการเป็นคนละคนกับกรรมการผู้จัดการ แทนด้วยเลข 1

5. มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด คือ มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด ประจำปี 2549 เป็นจำนวนเงิน (บาท)

6. มูลค่าสินทรัพย์รวม คือ สินทรัพย์รวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 ในงบการเงินรวม เป็นจำนวนเงิน (บาท)

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น ดังนี้

1. คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description statistics) ประกอบด้วย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล} = \frac{\text{คะแนนที่ได้} * 100}{\text{คะแนนเต็ม (34 คะแนน)}}$$

และนำร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล จำแนกระดับการรายงาน เป็น 5 ระดับ คือ น้อยมาก น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) ดังนี้

น้อยมาก	=	มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลน้อยกว่าร้อยละ 50.00
น้อย	=	มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลร้อยละ 50.00 – 59.99
ปานกลาง	=	มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลร้อยละ 60.00 – 69.99
มาก	=	มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลร้อยละ 70.00 – 79.99
มากที่สุด	=	มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลตั้งแต่ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป

2. จำนวนบรรทัดที่รายงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description statistics) ซึ่งประกอบด้วย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนบรรทัดที่รายงานเฉลี่ย} = \frac{\text{จำนวนบรรทัดที่รายงาน}}{\text{จำนวนบริษัท (100 บริษัท)}}$$

3. องค์ประกอบของคณะกรรมการ อันได้แก่ ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

และนำร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ตามเกณฑ์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2549) เพื่อพิจารณาระดับของ องค์ประกอบของคณะกรรมการ ดังนี้

1. ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดน้อยกว่า 33 = น้อย
2. ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดเท่ากับ 33-49 = ปานกลาง
3. ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดตั้งแต่ 50 ขึ้นไป = มาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทจดทะเบียน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สามารถนำมาคำนวณได้ทั้ง 2 ตัวแปร คือ ความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงาน ซึ่งเรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่าสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยใช้วิธีทางสถิติ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จะมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 และบอกถึงระดับของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550: 344-345) ดังนี้

1. ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก และมีค่าใกล้เคียง 1 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กันสูงในทิศทางเดียวกัน

2. ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ และมีค่าใกล้เคียง -1 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กันสูงในทิศทางตรงกันข้าม

3. ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหนึ่งที่ไม่สามารถคำนวณได้ แต่อีกตัวแปรหนึ่งสามารถคำนวณได้ ซึ่งตัวแปรที่ไม่สามารถคำนวณได้ คือ การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ และตัวแปรที่สามารถคำนวณได้ ได้แก่ คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงานจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่ม กรณี 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติทดสอบ t (t-test) เพื่อตรวจสอบว่าคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งของข้อมูลระหว่างสองกลุ่มมีความแตกต่างทางสถิติหรือไม่ และถ้าแตกต่างกันนั้นแตกต่างกันอย่างไร โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะนั้นๆ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550: 355)

และใช้สถิติที่เรียกว่า ค่าอีต้า (Eta) เพื่อวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 กลุ่ม เป็นการวัดระดับความสัมพันธ์ในรูปของอัตราส่วน ซึ่งค่าที่ได้จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหรือตัวแปรทั้ง 2 กลุ่ม แต่ไม่ได้ระบุรูปแบบของความสัมพันธ์ว่าเป็นเชิงเส้นตรงหรือแบบใด โดยค่า Eta จะไม่มีค่าเป็นลบและมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 โดยถ้าค่าของ Eta มีค่าเข้าใกล้ค่า 1 แสดงถึงระดับความสัมพันธ์ที่สูงขึ้น ในความหมายดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550: 356)

1. ถ้าค่าของ Eta มีค่าเป็น 0 หมายถึง ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
2. ถ้าค่าของ Eta มีค่าเป็น 1 หมายถึง ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มมีความสัมพันธ์กันสูงสุด

จากนั้นทำการตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานทางสถิติ H_0 โดยพิจารณาค่าความน่าจะเป็นที่โปรแกรมคำนวณได้ (p-value) เปรียบเทียบกับระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ระดับ 0.05 ดังนี้

1. ยอมรับสมมติฐาน H_0 ถ้าค่าความน่าจะเป็นที่โปรแกรมคำนวณได้ (p-value) มากกว่า 0.05
2. ปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ถ้าค่าความน่าจะเป็นที่โปรแกรมคำนวณได้ (p-value) น้อยกว่า 0.05

บทที่ 4

ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์

ผลการศึกษา

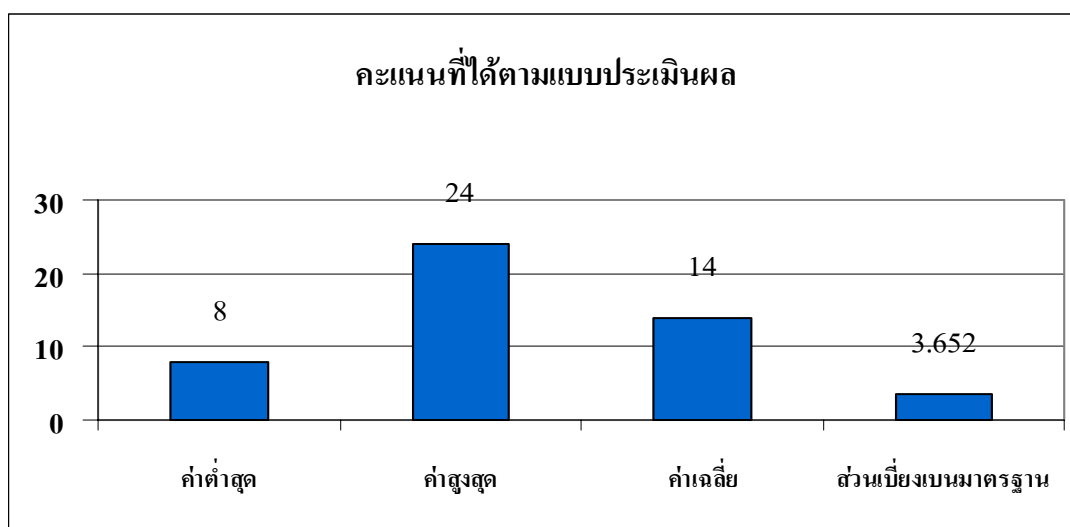
ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 1

การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียน แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน คือ คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในภาพรวม จำนวนบรรทัดที่รายงานในภาพรวม คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในแต่ละประเด็น และจำนวนบรรทัดที่รายงานในแต่ละประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในภาพรวม

จากภาพที่ 2 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีคะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 8 คะแนน 24 คะแนน 14 คะแนน และ 3.652 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 34 คะแนน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 41 โดยมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลทั้งหมด 1,407 คะแนน (ปรากฏตามภาคผนวก ข)

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

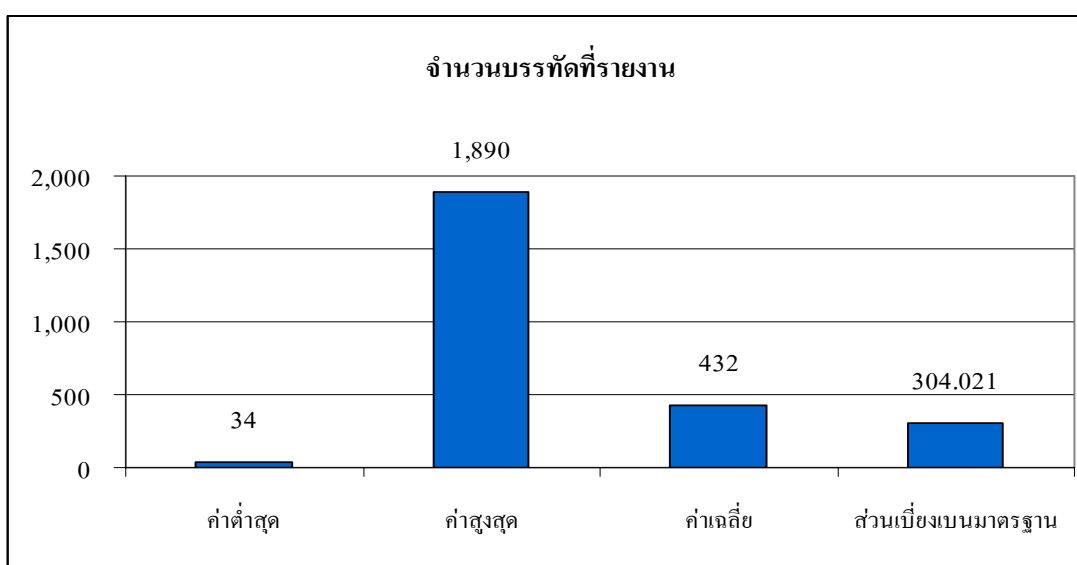
ตารางที่ 2 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละระดับการรายงาน

คะแนนการรายงาน	ระดับการรายงาน	ร้อยละ
น้อยกว่าร้อยละ 50.00	น้อยมาก	74
ร้อยละ 50.00 - 59.99	น้อย	18
ร้อยละ 60.00 - 69.99	ปานกลาง	6
ร้อยละ 70.00 - 79.99	มาก	2
ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป	มากที่สุด	-
รวม		100

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละระดับการรายงาน พบว่า บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 74 มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลอยู่ในระดับน้อยมาก รองลงมา คือ ร้อยละ 18 ร้อยละ 6 และร้อยละ 2 อยู่ในระดับน้อย,ระดับปานกลาง และระดับมาก ตามลำดับ โดยไม่มีบริษัทมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จำนวนบรรทัดที่รายงานในภาพรวม

จากภาพที่ 3 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีจำนวนบรรทัดต่ำสุด จำนวนบรรทัดสูงสุด จำนวนบรรทัดเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 34 บรรทัด 1,890 บรรทัด 432 บรรทัด และ 304.021 บรรทัด ตามลำดับ โดยมีจำนวนบรรทัดที่รายงานทั้งหมด 43,243 บรรทัด (ปรากฏตามภาคผนวก ข)

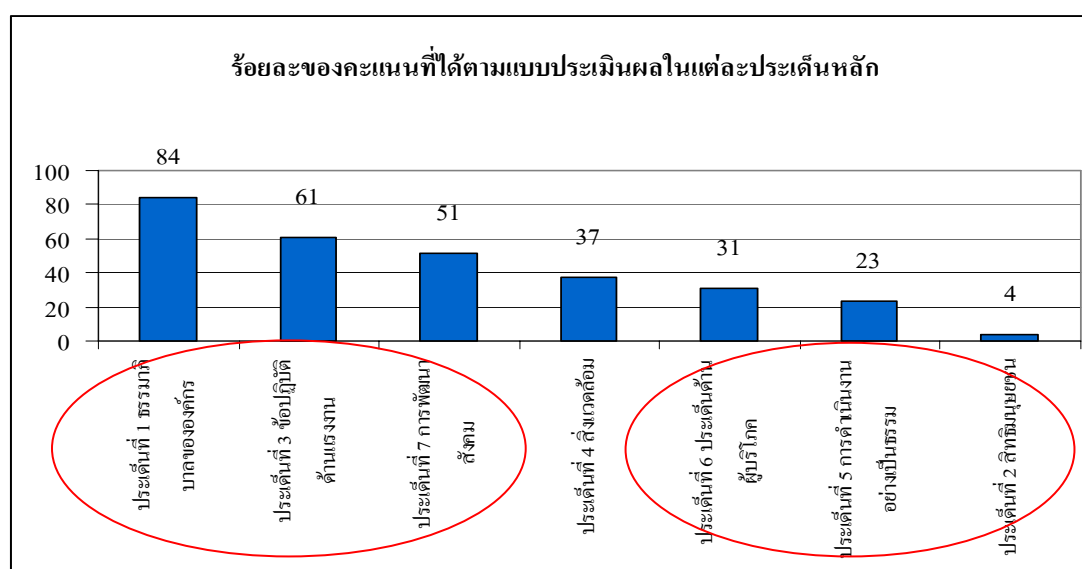
ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนบรรทัดที่มีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

3. คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในแต่ละประเด็น

จากตารางที่ 3 และภาพที่ 4 เมื่อพิจารณาคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็นหลัก พบว่า ประเด็นที่มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน และประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม คือ ร้อยละ 84 ร้อยละ 61 และร้อยละ 51 ตามลำดับ แต่ในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม และประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค เป็นประเด็นที่มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 4 ร้อยละ 23 และร้อยละ 31 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ร้อยละ และอันดับที่ของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบ
ต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลัก

ประเด็น	ร้อยละ	อันดับที่
ประเด็นที่ 1 ธรรมาภิบาลขององค์กร	84	1
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	4	7
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	61	2
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	37	4
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	23	6
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	31	5
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	51	3

ภาพที่ 4 แผนภูมิแสดงการเรียงลำดับจากมากไปน้อยของร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบ
ประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลัก

โดยรายละเอียดผลการศึกษาคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบ
ต่อสังคมในแต่ละประเด็น ปรากฏดังตารางที่ 4 – 10 ดังนี้

ตารางที่ 4 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร

ประเด็น	ร้อยละ
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	
1.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย	98
1.2 ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้	98
1.3 ความโปร่งใส	98
1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม	64
1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย	62
คะแนนเฉลี่ยประเด็นที่ 1	84

ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร

จากตารางที่ 4 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้ร้อยละ 84 โดยข้อที่ 1.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อที่ 1.2 ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ และข้อที่ 1.3 ความโปร่งใส มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลสูงที่สุด ซึ่งมีคะแนนเท่ากัน คือ ร้อยละ 98 ส่วนข้อที่ 1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม และข้อที่ 1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 64 และร้อยละ 62 ตามลำดับ

ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน

จากตารางที่ 5 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้เพียงร้อยละ 4 เท่านั้น โดยในข้อที่ 2.1 สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลสูงที่สุด คือ ร้อยละ 13 และในข้อที่ 2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลรองลงมา คือ ร้อยละ 4 แต่ในข้อที่ 2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อที่ 2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ไม่มีบริษัทจดทะเบียนใดมีการรายงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ตารางที่ 5 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน

ประเด็น	ร้อยละ
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	
2.1 สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	13
2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	-
2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ	-
2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน	4
คะแนนเฉลี่ยประเด็นที่ 2	4

ตารางที่ 6 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน

ประเด็น	ร้อยละ
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	
3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบนายจ้าง-ลูกจ้าง	15
3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม	93
3.3 การसानเสวนา	33
3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน	72
3.5 การพัฒนานุเคราะห์	90
คะแนนเฉลี่ยประเด็นที่ 3	61

ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน

จากตารางที่ 6 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้ร้อยละ 61 โดยข้อที่ 3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม ข้อที่ 3.5 การพัฒนานุเคราะห์ และข้อที่ 3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลสูง ซึ่งมีคะแนนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 93 ร้อยละ 90 และร้อยละ

72 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ 3.3 การสานเสวนา มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลร้อยละ 33 แต่ในข้อที่ 3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบนายจ้าง-ลูกจ้าง มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น

ตารางที่ 7 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม

ประเด็น	ร้อยละ
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	
4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานและการผลิตสินค้าและบริการ	63
4.2 การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน	30
4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง	23
4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ	34
คะแนนเฉลี่ยประเด็นที่ 4	37

ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 7 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้ร้อยละ 37 โดยข้อที่ 4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานและการผลิตสินค้าและบริการ มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลสูงที่สุด คือ ร้อยละ 63 ส่วนข้อที่ 4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ ข้อที่ 4.2 การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน และข้อที่ 4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 34 ร้อยละ 30 และร้อยละ 23 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม

ประเด็น	ร้อยละ
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	
5.1 ต่อต้านการคอร์รัปชัน และการรับสินบน	2
5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ	5
5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม	74
5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน	34
5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน	1
คะแนนเฉลี่ยประเด็นที่ 5	23

ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม

จากตารางที่ 8 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้เพียงร้อยละ 23 โดยข้อที่ 5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลสูงที่สุด คือ ร้อยละ 74 ส่วนข้อที่ 5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลรองลงมา คือ ร้อยละ 34 แต่ทั้งนี้ในข้อที่ 5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ ข้อที่ 5.1 ต่อต้านการคอร์รัปชัน และการรับสินบน และข้อที่ 5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลน้อยมากเพียง ร้อยละ 5 ร้อยละ 2 และร้อยละ 1 ตามลำดับ

ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค

จากตารางที่ 9 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้ร้อยละ 31 โดยข้อที่ 6.2 การปกป้องสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยของผู้บริโภค มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลสูงที่สุด คือ ร้อยละ 83 ข้อที่ 6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค และข้อที่ 6.4 การบริการและสนับสนุนผู้บริโภค มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลรองลงมา ซึ่งมีคะแนนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 46 และร้อยละ 45 ตามลำดับ

ส่วนข้อที่ 6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น ข้อที่ 6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน ข้อที่ 6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม และข้อที่ 6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 27 ร้อยละ 22 ร้อยละ 16 และร้อยละ 11 ตามลำดับ แต่ในข้อที่ 6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้ มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลน้อยที่สุด คือ เพียงร้อยละ 1 เท่านั้น

ตารางที่ 9 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค

ประเด็น	ร้อยละ
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	
6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม วิธีการตลาดและการให้ข้อมูล	16
6.2 การปกป้องสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยของผู้บริโภค	83
6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	11
6.4 การบริการและสนับสนุนผู้บริโภค	45
6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค	46
6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น	27
6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน	22
6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้	1
คะแนนเฉลี่ยประเด็นที่ 6	31

ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม

จากตารางที่ 10 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้ร้อยละ 51 โดยข้อที่ 7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลสูงที่สุด คือ ร้อยละ 70 และข้อที่ 7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลรองลงมา คือ ร้อยละ 56 ส่วนข้อที่ 7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 27

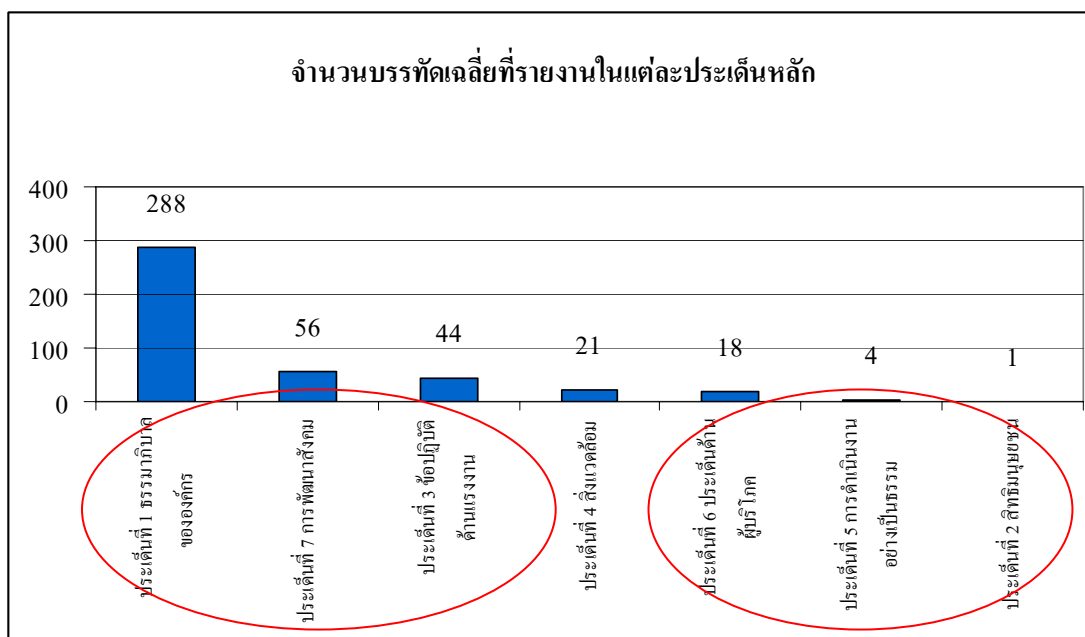
ตารางที่ 10 ร้อยละของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม

ประเด็น	ร้อยละ
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	
7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน	27
7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ	56
7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม	70
คะแนนเฉลี่ยประเด็นที่ 7	51

4. จำนวนบรรทัดที่รายงานในแต่ละประเด็น

ตารางที่ 11 จำนวนบรรทัดเฉลี่ย และอันดับที่ของจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อ
สังคมใน 7 ประเด็นหลัก

ประเด็น	จำนวนบรรทัดเฉลี่ย	อันดับที่
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	288	1
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	1	7
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	44	3
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	21	4
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	4	6
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	18	5
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	56	2
รวม	432	

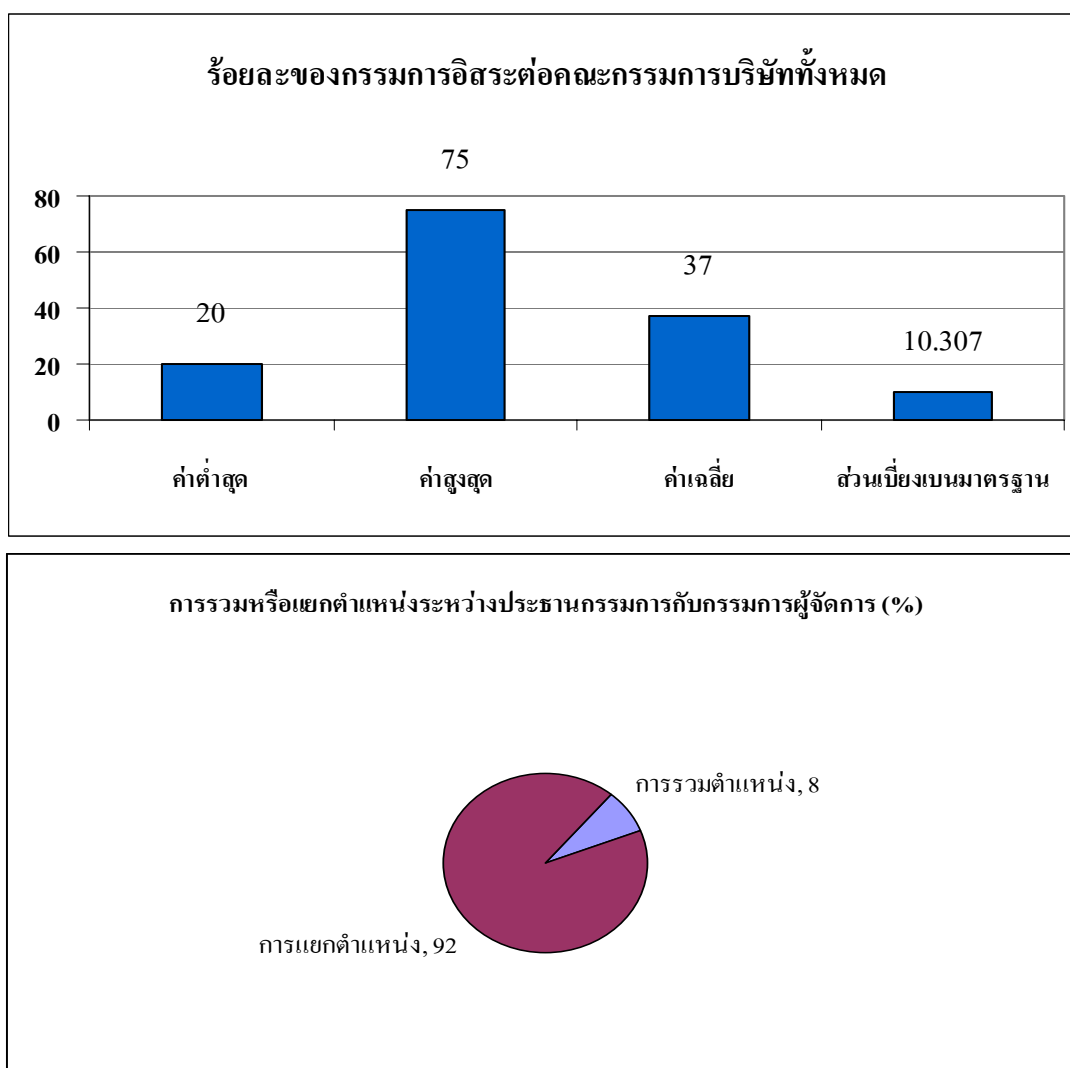

ภาพที่ 5 แผนภูมิแสดงการเรียงลำดับจากมากไปน้อยของจำนวนบรรทัดเฉลี่ยที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลัก

จากตารางที่ 11 และภาพที่ 5 เมื่อพิจารณาจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็นหลัก พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนบรรทัดเฉลี่ยที่รายงานมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม และประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน คือ 288 บรรทัด 56 บรรทัด และ 44 บรรทัด ตามลำดับ แต่ในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม และประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค เป็นประเด็นที่มีจำนวนบรรทัดเฉลี่ยที่รายงานน้อยที่สุด คือ 1 บรรทัด 4 บรรทัด และ 18 บรรทัด ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2

องค์ประกอบของคณะกรรมการ อันได้แก่ ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการของบริษัทจดทะเบียน สรุปได้ดังภาพที่ 6 ดังนี้

ภาพที่ 6 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของคณะกรรมการ

จากภาพที่ 6 พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดโดยมีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดต่ำสุด สูงสุด โดยเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ ร้อยละ 20 ร้อยละ 75 ร้อยละ 37 และร้อยละ 10.307 ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ พบว่า บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 92 มีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ โดยทั้ง 2 ท่านไม่ได้เป็นบุคคลคนเดียวกัน

ตารางที่ 12 ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด เมื่อจำแนกระดับตามเกณฑ์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2549)

ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด	ระดับ	ร้อยละ
น้อยกว่า 33	น้อย	31
33 - 49	ปานกลาง	53
50 ขึ้นไป	มาก	16
รวม		100

จากตารางที่ 12 เมื่อจำแนกระดับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดตามเกณฑ์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2549) พบว่า บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 53 มีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ร้อยละ 31 มีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดอยู่ในระดับน้อย แต่ทั้งนี้ มีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดอยู่ในระดับมากน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 16

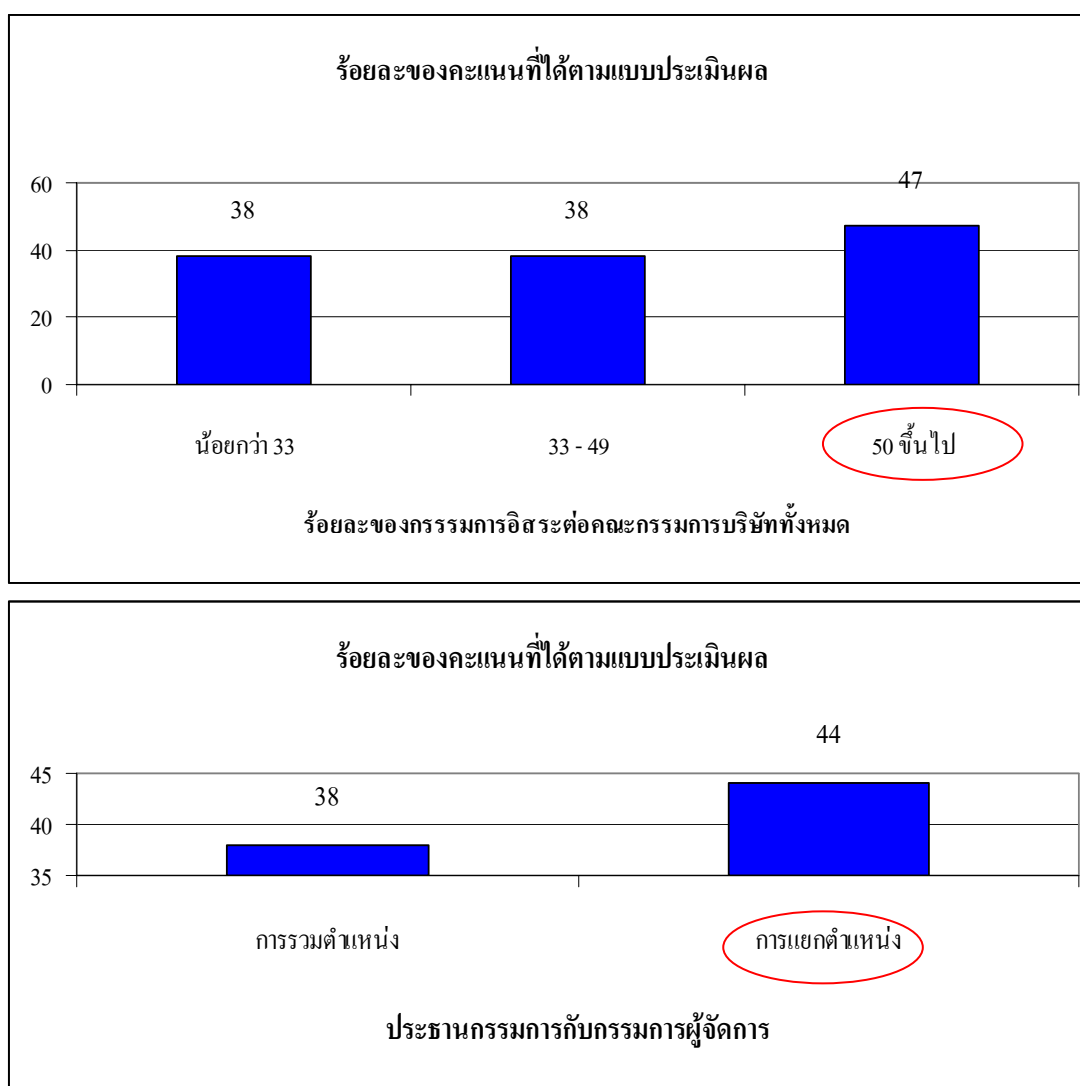
วัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทจดทะเบียน แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วน คือ คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลจำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ จำนวนบรรทัดที่รายงานจำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ในภาพรวม ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในแต่ละประเด็น และผลการทดสอบความความสัมพันธ์ของจำนวนบรรทัดที่รายงานในแต่ละประเด็น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลจำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ

จากภาพที่ 7 สรุปได้ว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป และการแยกตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มีคะแนนที่ได้ตาม

แบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่ากลุ่มอื่น โดยรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 13-14 ดังนี้

ภาพที่ 7 แผนภูมิแสดงคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ

จากตารางที่ 13 พบว่า บริษัทที่มีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดตั้งแต่ 50 ขึ้นไป มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลมากที่สุด คือ 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 47 ส่วนร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดในช่วง 33-49 และร้อยละของ

กรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดน้อยกว่า 33 มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล
รองลงมาโดยมีคะแนนเท่ากัน คือ 13 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 38

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และจำนวนบริษัทของคะแนนที่ได้ตามแบบ
ประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามร้อยละของกรรมการ
อิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด

ร้อยละของกรรมการอิสระ				
ต่อคณะกรรมการบริษัท ทั้งหมด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ	จำนวน (บริษัท)
น้อยกว่า 33	13	2.969	38	31
33 - 49	13	3.819	38	53
50 ขึ้นไป	16	3.774	47	16
รวม	14	3.652	41	100

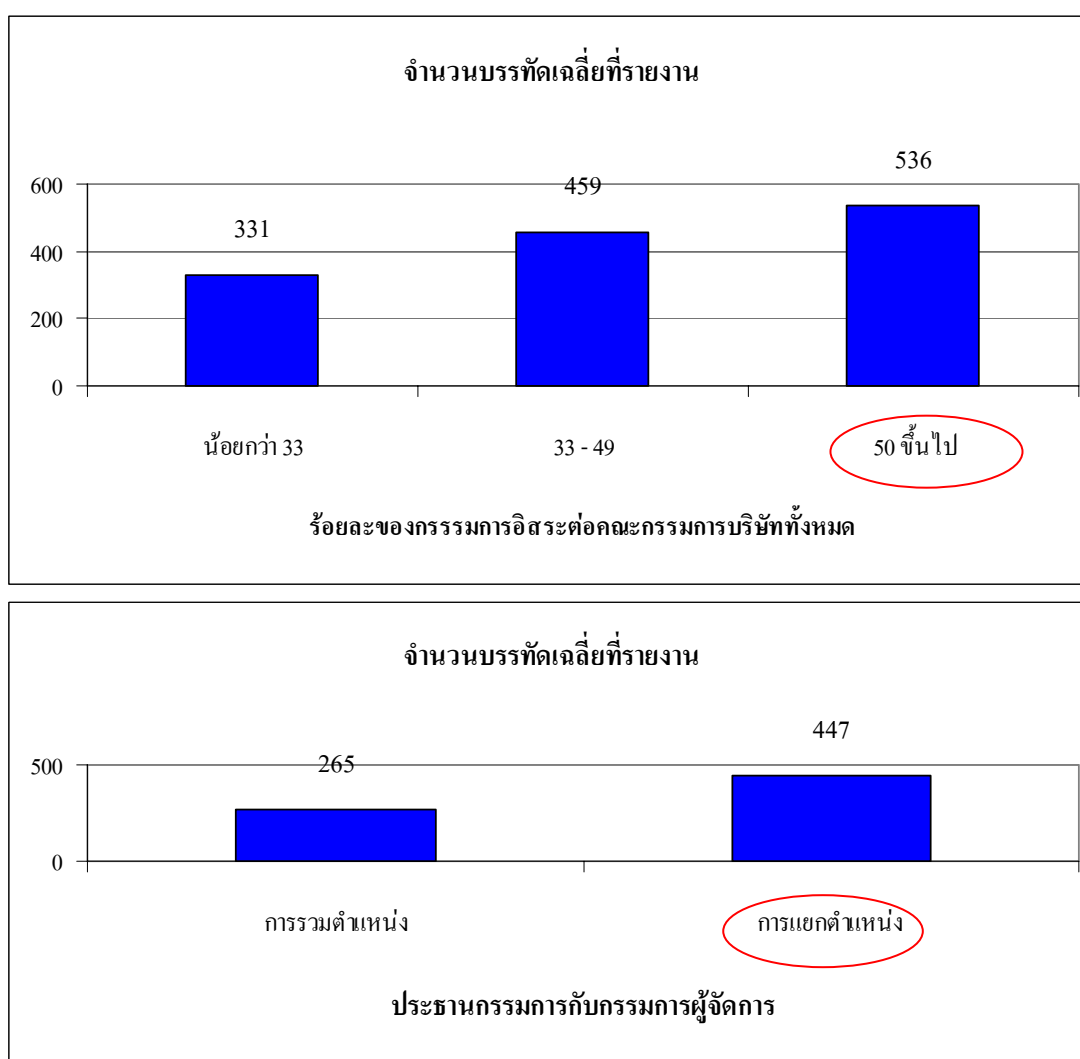
จากตารางที่ 14 พบว่า บริษัทที่มีการแยกตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ
มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 44 ซึ่งมากกว่าบริษัทที่มีการรวม
ตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ซึ่งมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล 13 คะแนน
คิดเป็นร้อยละ 38

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และจำนวนบริษัทของคะแนนที่ได้ตามแบบ
ประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามการรวมหรือแยก
ตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ประธานกรรมการกับกรรมการ ผู้จัดการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ	จำนวน (บริษัท)
การรวมตำแหน่ง	13	3.132	38	8
การแยกตำแหน่ง	15	3.659	44	92
รวม	14	3.652	41	100

2. จำนวนบรรทัดที่รายงานจำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ

จากภาพที่ 8 สรุปได้ว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป และการแยกตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มีจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่ากลุ่มอื่น โดยรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 15-16 ดังนี้

ภาพที่ 8 แผนภูมิแสดงจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนบริษัทของจำนวนบรรทัดที่รายงานความ
รับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท
ทั้งหมด

ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (บริษัท)
น้อยกว่า 33	331	172.024	31
33 - 49	459	339.072	53
50 ขึ้นไป	536	341.521	16
รวม	432	304.021	100

จากตารางที่ 15 พบว่า บริษัทที่มีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท
ทั้งหมดตั้งแต่ 50 ขึ้นไป มีจำนวนบรรทัดที่รายงานมากที่สุด คือ โดยเฉลี่ย 536 บรรทัด ส่วนร้อยละ
ของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดในช่วง 33-49 และร้อยละของกรรมการอิสระ
ต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดน้อยกว่า 33 มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลรองลงมา คือ โดย
เฉลี่ย 459 บรรทัด และ 331 บรรทัด ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจำนวนบริษัทของจำนวนบรรทัดที่รายงานความ
รับผิดชอบต่อสังคม จำแนกตามการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการ
กับกรรมการผู้จัดการ

ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (บริษัท)
รวมตำแหน่ง	265	197.426	8
แยกตำแหน่ง	446	308.041	92
รวม	432	304.021	100

จากตารางที่ 16 พบว่า บริษัทที่มีการแยกตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มีจำนวนบรรทัดที่รายงานเฉลี่ย 446 บรรทัด ซึ่งมากกว่าบริษัทที่มีการรวมตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ซึ่งมีจำนวนบรรทัดที่รายงานเฉลี่ย 265 บรรทัด

3. ผลการทดสอบความความสัมพันธ์ในภาพรวม

ตารางที่ 17 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด

การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value	n
คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล	0.248	0.013*	100
จำนวนบรรทัดที่รายงาน	0.271	0.006**	100

* หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สมมติฐานข้อที่ 1

ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 17 พบว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมากขึ้นจะส่งผลให้มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 2

ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 17 พบว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมากขึ้นจะส่งผลให้มีจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลัก

ประธานกรรมการกับ กรรมการผู้จัดการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	n	t-value	p-value	Eta
การรวมตำแหน่ง	12	3.132	8	1.601	0.113	0.160
การแยกตำแหน่ง	14	3.659	92			

สมมติฐานข้อที่ 3

การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 18 พบว่า คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการรวมตำแหน่งไม่แตกต่างกับบริษัทที่มีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นคือ การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

สมมติฐานข้อที่ 4

การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 19 พบว่า จำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีการรวมตำแหน่งไม่แตกต่างกับบริษัทที่มีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นคือ การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ 19 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลัก

ประธานกรรมการกับ กรรมการผู้จัดการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	n	t-value	p-value	Eta
การรวมตำแหน่ง	265	197.426	8	0.255	0.105	0.163
การแยกตำแหน่ง	446	308.041	92			

ตารางที่ 20 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด

การรายงานความรับผิดชอบต่อ สังคม	มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value	n
คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล	0.604	0.000**	100
จำนวนบรรทัดที่รายงาน	0.470	0.000**	100

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สมมติฐานข้อที่ 5

มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 20 พบว่า มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมากขึ้นจะส่งผลให้มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 6

มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 20 พบว่า มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมากขึ้นจะส่งผลให้มีจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

ตารางที่ 21 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมกับมูลค่าสินทรัพย์รวม

การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม	มูลค่าสินทรัพย์รวม		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value	n
คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล	0.474	0.000**	100
จำนวนบรรทัดที่รายงาน	0.502	0.000**	100

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สมมติฐานข้อที่ 7

มูลค่าสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 21 พบว่า มูลค่าสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าสินทรัพย์รวมมากขึ้นจะส่งผลให้มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 8

มูลค่าสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

จากตารางที่ 21 พบว่า มูลค่าสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ามูลค่าสินทรัพย์รวมมากขึ้นจะส่งผลให้มีจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

จากตารางที่ 22 สรุปได้ว่า พบความสัมพันธ์โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวม แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลัก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05

ตารางที่ 22 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท

องค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท	การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม	
	คะแนนที่ได้ตาม แบบประเมินผล	จำนวนบรรทัดที่ รายงาน
องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท		
ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด	√(+)	√(+)
การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการ กับกรรมการผู้จัดการ	-	-
ขนาดของบริษัท		
มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด	√(+)	√(+)
มูลค่าสินทรัพย์รวม	√(+)	√(+)

หมายเหตุ: √(+) = มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ; - = ไม่มีความสัมพันธ์

4. ผลการทดสอบความความสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในแต่ละประเด็น

ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร

จากตารางที่ 23 พบความสัมพันธ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม แต่ทั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

และเมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม และพบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

ตารางที่ 23 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร กับร้อยละของ
กรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและ
มูลค่าสินทรัพย์รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.077	0.232	0.216
p-value	0.449	0.020*	0.031*
1.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.066	0.058	0.052
p-value	0.516	0.565	0.606
1.2 ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.066	0.058	0.052
p-value	0.516	0.565	0.606
1.3 ความโปร่งใส			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.066	0.058	0.052
p-value	0.516	0.565	0.606
1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.013	0.224	0.277
p-value	0.895	0.025*	0.005**
1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.145	0.270	0.147
p-value	0.149	0.007**	0.144

* หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ตารางที่ 24 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน กับร้อยละของกรรมการอิสระ
ต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์
รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.107	0.171	-0.052
p-value	0.291	0.089	0.606
2.1 สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.031	0.104	-0.036
p-value	0.759	0.301	0.722
2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.a	.a	.a
p-value	.	.	.
2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	.a	.a	.a
p-value	.	.	.
2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.151	0.149	-0.038
p-value	0.133	0.140	0.705
.a ไม่สามารถหาความสัมพันธ์ได้			

ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน

จากตารางที่ 24 ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นนี้

และเมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ ก็ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในข้อย่อยใด

ส่วนข้อที่ 2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม และข้อที่ 2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ไม่สามารถหาความสัมพันธ์ได้ เนื่องจากไม่มีบริษัทใดมีการรายงานในเรื่องดังกล่าว

ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน

จากตารางที่ 25 พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

และเมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบนายจ้าง-ลูกจ้าง และข้อที่ 3.3 การसानเสวนา และพบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

แต่ทั้งนี้ไม่พบปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม และข้อที่ 3.5 การพัฒนาบุคลากร

ตารางที่ 25 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน กับร้อยละของ
กรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและ
มูลค่าสินทรัพย์รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.234	0.438	0.385
p-value	0.019*	0.000**	0.000**
3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบนายจ้าง-ลูกจ้าง			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.233	0.310	0.245
p-value	0.020*	0.002**	0.014*
3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.068	0.027	0.072
p-value	0.502	0.787	0.476
3.3 การसानเสวนา			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.264	0.448	0.410
p-value	0.008**	0.000**	0.000**
3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.063	0.245	0.183
p-value	0.530	0.014*	0.068
3.5 การพัฒนาบุคลากร			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.113	0.117	0.117
p-value	0.265	0.245	0.246

* หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ตารางที่ 26 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม กับร้อยละของกรรมการอิสระ
ต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์
รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.246	0.469	0.349
p-value	0.014*	0.000**	0.000**
4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานองค์กรและการผลิตสินค้าและบริการ			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.048	0.178	0.023
p-value	0.635	0.077	0.820
4.2 การส่งเสริมการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.044	0.307	0.177
p-value	0.666	0.002**	0.077
4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.270	0.408	0.327
p-value	0.007**	0.000**	0.001**
4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.257	0.341	0.380
p-value	0.010**	0.001**	0.000**

* หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 26 พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการ
บริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบ
ประเมินผลในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
และ 0.01

และเมื่อพิจารณาข้อย่อในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง และข้อที่ 4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ และพบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 4.2 การส่งเสริมการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

แต่ทั้งนี้ไม่พบปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานและการผลิตสินค้าและบริการ

ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม

จากตารางที่ 27 พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

และเมื่อพิจารณาข้อย่อในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน และพบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 5.1 ต่อด้านการคอร์ปชั่น และการรับสินบน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

แต่ทั้งนี้ไม่พบปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ ข้อที่ 5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม และข้อที่ 5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน

ตารางที่ 27 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม กับร้อยละของ
กรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและ
มูลค่าสินทรัพย์รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.121	0.320	0.302
p-value	0.232	0.001*	0.002*
5.1ต่อต้านการคอร์รัปชัน และการรับสินบน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.036	0.048	0.198
p-value	0.723	0.637	0.048*
5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบต่อสังคม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.066	0.025	0.127
p-value	0.517	0.808	0.209
5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.057	0.171	0.179
p-value	0.573	0.089	0.074
5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.111	0.337	0.208
p-value	0.270	0.001**	0.038**
5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.045	-0.042	-0.036
p-value	0.659	0.676	0.719

* หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ตารางที่ 28 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภครับรู้ของ
กรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและ
มูลค่าสินทรัพย์รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.047	0.371	0.283
p-value	0.645	0.000**	0.004**
6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม วิธีการตลาดและการให้ข้อมูล			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.093	0.115	0.096
p-value	0.359	0.255	0.342
6.2 การปกป้องสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยของผู้บริโภค			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.047	0.161	0.085
p-value	0.643	0.110	0.403
6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.073	0.265	-0.002
p-value	0.470	0.008**	0.987
6.4 การบริการและสนับสนุนผู้บริโภค			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.088	-0.013	0.101
p-value	0.382	0.897	0.318
6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.078	0.031	0.276
p-value	0.438	0.760	0.005**
6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.212	0.387	0.308
p-value	0.034*	0.000**	0.002**
6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.056	0.269	-0.060
p-value	0.580	0.007**	0.553

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.137	-0.014	-0.026
p-value	0.173	0.893	0.799

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภคร

จากตารางที่ 28 พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

และเมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อที่ 6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน และความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

แต่ทั้งนี้ไม่พบปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม วิธีการตลาดและการให้ข้อมูล ข้อที่ 6.2 การปกป้องสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยของผู้บริโภค ข้อที่ 6.4 การบริการและสนับสนุนผู้บริโภค และข้อที่ 6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้

ตารางที่ 29 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงาน
ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม กับร้อยละของกรรมการ
อิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่า
สินทรัพย์รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.194	0.379	0.283
p-value	0.053	0.000**	0.004**
7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.222	0.441	0.256
p-value	0.026*	0.000**	0.010*
7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.089	-0.048	-0.087
p-value	0.381	0.634	0.390
7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.097	0.281	0.306
p-value	0.337	0.005**	0.002**

* หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม

จากตารางที่ 29 พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่า
สินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทาง
เดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

และเมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทาง
เดียวกันระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบ

ประเมินผลข้อที่ 7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน และข้อที่ 7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

แต่ทั้งนี้ไม่พบปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตารางที่ 30 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็น

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบน		t-value	p-value	Eta
	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง			
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	3.75	4.23	1.581	0.622	0.004	0.423	0.176
1.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย	0.88	0.99	0.354	0.104	0.000	0.393	0.221
1.2 ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้	0.88	0.99	0.354	0.104	0.000	0.393	0.221
1.3 ความโปร่งใส	0.88	0.99	0.354	0.104	0.000	0.393	0.221
1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม	0.63	0.64	0.443	0.371	0.444	0.938	0.008
1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย	0.50	0.63	0.267	0.230	0.145	0.148	0.146
	0.00	0.18	0.000	0.390	0.001	0.000**	0.133
2.1 สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	0.00	0.14	0.000	0.350	0.008	0.000**	0.114
2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	0.00	0.00	0.000	0.000	.a	.a	.a
2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ	0.00	0.00	0.000	0.000	.a	.a	.a
2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน	0.00	0.04	0.000	0.205	0.214	0.552	0.060

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบน		t-value	p-value	Eta
	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง			
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	2.63	3.07	0.744	1.107	0.506	0.274	0.110
3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบนายจ้าง-ลูกจ้าง	0.00	0.16	0.000	0.371	0.003	0.000**	0.124
3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม	1.00	0.92	0.000	0.267	0.083	0.424	0.081
3.3 การसानเสวนา	0.13	0.35	0.354	0.479	0.000	0.131	0.129
3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน	0.63	0.73	0.518	0.447	0.324	0.537	0.062
3.5 การพัฒนานวัตกรรม	0.88	0.90	0.354	0.299	0.637	0.808	0.025
	1.31	1.51	0.998	1.129	0.623	0.632	0.048
4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานและการผลิตสินค้าและบริการ	0.63	0.63	0.518	0.485	0.953	0.976	0.003
4.2 การส่งเสริมการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	0.19	0.30	0.259	0.339	0.185	0.345	0.095
4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง	0.25	0.23	0.463	0.422	0.789	0.890	0.014
4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ	0.25	0.35	0.463	0.479	0.167	0.580	0.056

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบน		t-value	p-value	Eta
	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง			
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	1.00	1.17	0.756	0.765	0.636	0.538	0.062
5.1ต่อต้านการคอร์รัปชัน และการรับสินบน	0.00	0.02	0.000	0.147	0.395	0.677	0.042
5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ	0.00	0.05	0.000	0.228	0.158	0.504	0.068
5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม	0.75	0.74	0.463	0.442	0.892	0.947	0.007
5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน	0.25	0.35	0.463	0.479	0.167	0.580	0.056
5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน	0.00	0.01	0.000	0.104	0.554	0.770	0.030
	2.25	2.53	1.488	1.279	0.464	0.555	0.060
6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม วิธีการตลาดและการให้ข้อมูล	0.00	0.17	0.000	0.381	0.002	0.000**	0.129
6.2 การปกป้องสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยของผู้บริโภค	0.75	0.84	0.463	0.371	0.269	0.535	0.063
6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	0.13	0.11	0.354	0.313	0.784	0.889	0.014
6.4 การบริการและสนับสนุนผู้บริโภค	0.38	0.46	0.518	0.501	0.174	0.661	0.044
6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค	0.38	0.47	0.518	0.502	0.095	0.619	0.050
6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น	0.38	0.26	0.518	0.442	0.277	0.491	0.070
6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน	0.25	0.22	0.463	0.415	0.688	0.833	0.021
6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้	0.00	0.01	0.000	0.104	0.554	0.770	0.30

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบน		t-value	p-value	Eta
	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง			
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	1.17	1.55	0.367	0.670	0.135	0.117	0.158
7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน	0.17	0.28	0.252	0.365	0.132	0.412	0.083
7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ	0.50	0.56	0.000	0.163	0.019	0.001**	0.104
7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม	0.50	0.71	0.267	0.357	0.002	0.065	0.163

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

.a ไม่สามารถหาความสัมพันธ์ได้

จากตารางที่ 30 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง
 ประชานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความ
 รับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร

ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประชานกรรมการกับ
 กรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน
 ประเด็นนี้ และข้อย่อยทั้งหมด

ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน

พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประชานกรรมการกับกรรมการ
 ผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน
 ในระดับความสัมพันธ์น้อยมาก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

และเมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่ง
 ระหว่างประชานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 2.1 สิทธิ
 ความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับ
 ความสัมพันธ์น้อยมาก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน

ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประชานกรรมการกับ
 กรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน
 ประเด็นนี้

แต่เมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่ง
 ระหว่างประชานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 3.1 การ

จ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบนายจ้าง-ลูกจ้าง โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับความสัมพันธ์น้อยมาก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม

ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้ และข้อย่อยทั้งหมด

ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม

ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในประเด็นนี้ และข้อย่อยทั้งหมด

ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค

ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้ และข้อย่อยทั้งหมด

ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม

ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นนี้

แต่เมื่อพิจารณาข้อย่อยในประเด็นนี้ พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลข้อที่ 7.2 การมี

ส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับความสัมพันธ์
น้อยมาก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ทั้งนี้ผลการทดสอบความความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในแต่ละ
ประเด็นกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท สรุปได้ดังตารางที่ 31 และตาราง
ที่ 32 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 31 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของชื่อย่อยในแต่ละประเด็นกับ องค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท ในแต่ละชื่อย่อย

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระ ต่อคณะกรรมการบริษัท ทั้งหมด	การรวมหรือ แยกตำแหน่งระหว่างประธาน กรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	มูลค่าหลักทรัพย์ ตามราคาตลาด	มูลค่า สินทรัพย์รวม
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร				
1.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย	-	-	-	-
1.2 ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้	-	-	-	-
1.3 ความโปร่งใส	-	-	-	-
1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม	-	-	√(+)	√(+)
1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย	-	-	√(+)	-
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน				
2.1 สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	-	√(+)	-	-
2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม	-	-	-	-
2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ	-	-	-	-
2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน	-	-	-	-
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน				
3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบนายจ้าง - ลูกจ้าง	√(+)	√(+)	√(+)	√(+)
3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม	-	-	-	-
3.3 การसानเสวนา	√(+)	-	√(+)	√(+)

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระ ต่อคณะกรรมการบริษัท ทั้งหมด	การรวมหรือ แยกตำแหน่งระหว่างประธาน กรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	มูลค่าหลักทรัพย์ ตามราคาตลาด	มูลค่า สินทรัพย์รวม
3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน	-	-	√(+)	-
3.5 การพัฒนาบุคลากร	-	-	-	-
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม				
4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานและการผลิต สินค้าและบริการ	-	-	-	-
4.2 การส่งเสริมการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน	-	-	√(+)	-
4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง	√(+)	-	√(+)	√(+)
4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ	√(+)	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม				
5.1 ต่อต้านการคอร์รัปชัน และการรับสินบน	-	-	-	√(+)
5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ	-	-	-	-
5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม	-	-	-	-
5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน	-	-	√(+)	√(+)
5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน	-	-	-	-

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระ ต่อคณะกรรมการบริษัท ทั้งหมด	การรวมหรือ แยกตำแหน่งระหว่างประธาน กรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	มูลค่าหลักทรัพย์ ตามราคาตลาด	มูลค่า สินทรัพย์รวม
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภคร				
6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม วิถีทางการตลาดและการให้ข้อมูล	-	√(+)	-	-
6.2 การปกป้องสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยของผู้บริโภค	-	-	-	-
6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม	-	-	√(+)	-
6.4 การบริการและสนับสนุนผู้บริโภค	-	-	-	-
6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค	-	-	-	√(+)
6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น	√(+)	-	√(+)	√(+)
6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน	-	-	√(+)	-
6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้	-	-	-	-
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม				
7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน	√(+)	-	√(+)	√(+)
7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ	-	√(+)	-	-
7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม	-	-	√(+)	√(+)

หมายเหตุ: √ = มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ; - = ไม่มีความสัมพันธ์

ตารางที่ 32 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระ ต่อคณะกรรมการบริษัท ทั้งหมด	การรวมหรือ แยกตำแหน่งระหว่างประธาน กรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	มูลค่าหลักทรัพย์ ตามราคาตลาด	มูลค่าสินทรัพย์ รวม
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	-	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	-	√(+)	-	-
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	√(+)	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	√(+)	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	-	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	-	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	-	-	√(+)	√(+)
รวม	2	1	6	6

หมายเหตุ: √(+) = มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ; - = ไม่มีความสัมพันธ์

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทในภาพรวม พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวม แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น ดังสรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ในตารางที่ 32 พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลเพียง 2 ประเด็นเท่านั้น คือ ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน และประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม

แต่ทั้งนี้กลับพบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล 2 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน และประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล 6 ประเด็นหลัก ยกเว้นประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชนเท่านั้น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5. ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของจำนวนบรรทัดที่รายงานในแต่ละประเด็น

ตารางที่ 33 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็นกับร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระต่อ คณะกรรมการบริษัททั้งหมด (n = 100)	มูลค่าหลักทรัพย์ตาม ราคาตลาด (n = 100)	มูลค่า สินทรัพย์รวม (n = 100)
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.219	0.367	0.437
p-value	0.029*	0.000**	0.000**
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.147	0.291	0.027
p-value	0.145	0.003**	0.793
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.220	0.334	0.282
p-value	0.028*	0.001**	0.005**
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.267	0.380	0.090
p-value	0.007**	0.000**	0.374
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.032	0.216	0.097
p-value	0.752	0.031*	0.338
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	-0.061	0.162	0.093
p-value	0.547	0.108	0.359
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม			
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.267	0.499	0.655
p-value	0.007**	0.000**	0.000**

* หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** หมายถึงปฏิเสธสมมติฐานสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร

จากตารางที่ 33 พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน

จากตารางที่ 33 พบความสัมพันธ์โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานในประเด็นนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน

จากตารางที่ 33 พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 33 พบความสัมพันธ์โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการทั้งหมดและมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด แต่ไม่พบความสัมพันธ์มูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานในประเด็นนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม

จากตารางที่ 33 พบความสัมพันธ์โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อ

คณะกรรมการบริษัททั้งหมดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานในประเด็นนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภคร

จากตารางที่ 33 ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานในประเด็นนี้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม

จากตารางที่ 33 พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานในประเด็นนี้ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 34 ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับจำนวนบรรทัดที่รายงานทั้ง 7 ประเด็นหลัก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 34 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละประเด็นกับการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่าง
ประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย		ส่วนเบี่ยงเบน		t-value	p-value	Eta
	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง	รวมตำแหน่ง	แยกตำแหน่ง			
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	185.00	296.96	140.214	225.959	0.206	0.172	0.138
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	0.00	1.03	0.000	3.256	0.091	0.374	0.090
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	20.75	45.66	26.174	50.508	0.083	0.172	0.138
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	14.38	21.71	19.508	32.300	0.293	0.530	0.064
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	3.63	4.28	4.173	4.637	0.994	0.699	0.039
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	12.50	18.78	12.513	18.875	0.407	0.359	0.093
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	29.13	58.53	34.910	57.368	0.169	0.158	0.142

ตารางที่ 35 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมใน 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการ และขนาดของบริษัทในแต่ละประเด็น

ประเด็น	ร้อยละของกรรมการอิสระ ต่อคณะกรรมการบริษัท ทั้งหมด	การรวมหรือ แยกตำแหน่งระหว่างประธาน กรรมการกับกรรมการผู้จัดการ	มูลค่าหลักทรัพย์ ตามราคาตลาด	มูลค่าสินทรัพย์ รวม
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	√(+)	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	-	-	√(+)	-
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	√(+)	-	√(+)	√(+)
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	√(+)	-	√(+)	-
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	-	-	√(+)	-
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	-	-	-	-
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	√(+)	-	√(+)	√(+)
รวม	4	0	6	3

หมายเหตุ: √(+) = มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ; - = ไม่มีความสัมพันธ์

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทในภาพรวม พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวม แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น ดังสรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ในตารางที่ 35 พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด และมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงานเพียง 3 ประเด็นเท่านั้น คือ ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน และประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม

และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับจำนวนบรรทัดที่รายงานเช่นเดียวกับผลการทดสอบความสัมพันธ์ในภาพรวมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดกับจำนวนบรรทัดที่รายงาน 4 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม และประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดกับจำนวนบรรทัดที่รายงาน 6 ประเด็นหลัก ยกเว้นประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภคนั้น และพบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าสินทรัพย์รวมกับจำนวนบรรทัดที่รายงาน 3 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน และประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อวิจารณ์

จากการผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปข้อวิจารณ์โดยแยกเป็นร้อยละของ
กรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธาน
กรรมการกับกรรมการผู้จัดการ มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม ซึ่งมี
รายละเอียด ดังนี้

1. ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด

จากการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนมีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการ
บริษัททั้งหมดโดยเฉลี่ย 37 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากข้อสังเกตจากการประเมินผลการปฏิบัติตามหลักการ
กำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) ที่พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีร้อย
ละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดโดยเฉลี่ย 33.33 และเมื่อจำแนกคะแนนที่ได้
ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงานตามระดับของร้อยละของกรรมการอิสระต่อ
คณะกรรมการบริษัททั้งหมด พบว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด 50
ขึ้นไป มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงานสูงสุด ซึ่งแตกต่างจากผล
การศึกษาของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2549) ที่พบว่า ร้อยละของกรรมการ
อิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดในช่วง 33-49 เป็นกลุ่มที่มีการเปิดเผยข้อมูลสูงสุด

นอกจากนี้ผลการศึกษา พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อ
คณะกรรมการบริษัททั้งหมดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงาน โดย
มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการ
บริษัททั้งหมดมากขึ้นจะส่งผลให้มีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ
สมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chen and Jaggi (2000) Gul and Leung
(2004) Cheng and Courtenay (2006) สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (2549) และ
ธาริณี จวงมูทิตา (2550) ที่พบว่าร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดมี
ความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล

ทั้งนี้อาจเนื่องจากความเป็นอิสระของกรรมการ การมีจำนวนกรรมการอิสระเพิ่มขึ้น ทำให้
มีการถ่วงดุลอำนาจภายในคณะกรรมการของบริษัท ไม่ให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจ

เหนือการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท ส่งผลให้กรรมการทุกคนสามารถแสดงความเห็นได้อย่างอิสระ โดยเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยสร้างระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้การรายงานหรือการเปิดเผยข้อมูลทั้งข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงินเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือมากขึ้น

2. การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

จากการศึกษา พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการร้อยละ 92 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากข้อสังเกตจากการประเมินผลการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) ที่พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการร้อยละ 87

นอกจากนี้ผลการศึกษา ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Gul and Leung (2004) และธาริณี จวงมูทิทา (2550) ที่พบว่า การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล แต่ทั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ho and wong (2001) Cheng and Courtenay (2006) และอุษณา ภัทรมนตรี (2548) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับการเปิดเผยข้อมูล

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการมิได้มีหน้าที่เหนือคนอื่น เพียงแต่พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 กำหนดอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมจากกรรมการรายอื่นในเรื่อง 1. เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการ 2. การลงคะแนนเสียงชี้ขาด ในกรณีที่ประชุมคณะกรรมการมีการลงคะแนนเสียง และคะแนนเสียง 2 ข้างเท่ากัน ดังนั้น การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการจึงอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้บริษัทมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมหรือการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้น

3. มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด

จากการศึกษา พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงาน โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ บริษัทที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูงกว่าจะมีกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงานมากกว่าบริษัทที่มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Naser, et al (2006) และ Ghazali (2007) ที่พบว่ามูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคม

4. มูลค่าสินทรัพย์รวม

จากการศึกษา พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าสินทรัพย์รวมกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงาน โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ บริษัทที่มีมูลค่าสินทรัพย์รวมสูงกว่าจะมีกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงานมากกว่าบริษัทที่มีมูลค่าสินทรัพย์รวมต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Haniffa and Cooke (2005) ที่พบว่ามูลค่าสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้น จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวมซึ่งเป็นตัวแทนของขนาดของบริษัทกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงาน โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ บริษัทที่มีขนาดของบริษัทใหญ่กว่าจะมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทที่มีขนาดของบริษัทเล็กกว่า

ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะมีความพร้อมและศักยภาพมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมด้านกำลังทรัพย์หรือกำลังคน อีกทั้งบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจและแรงกดดันจากภายนอก ทั้งจากนักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก ส่งผลให้บริษัทที่มีขนาดใหญ่มีความกระตือรือร้นหรือใส่ใจกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็กกว่า

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์ประกอบของคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลัก องค์ประกอบของคณะกรรมการ และความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 ประจำปี 2549 จำนวน 100 บริษัท วิธีการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยรวบรวมจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบประเมินผลในการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้คะแนนและนับจำนวนบรรทัด และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าสถิติ Eta

ผลการศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉลี่ย 14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 34 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 41 ซึ่งอยู่ในระดับการรายงานน้อยมาก และมีจำนวนบรรทัดที่รายงานโดยเฉลี่ย 432 บรรทัด โดยประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลมากที่สุด คือ ร้อยละ 81 แต่ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน และประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม มีคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 4 และร้อยละ 23 ตามลำดับ

สำหรับผลการศึกษาองค์ประกอบของคณะกรรมการ พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดโดยเฉลี่ย 37 และมีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการร้อยละ 92

และผลการทดสอบสมมติฐาน เมื่อจำแนกการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ พบว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด

ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป และการแยกตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มอื่น และพบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด และขนาดของบริษัท ซึ่งวัดจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดและมูลค่าสินทรัพย์รวม แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลและจำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1. จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับการรายงานน้อยมาก

ดังนั้น บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่กำลังจะเข้าจดทะเบียนควรให้ความสนใจและตระหนักถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นประโยชน์แก่บริษัท และผู้ใช้ข้อมูล ทั้งนักลงทุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้เสีย

2. จากการศึกษา พบว่า บริษัทที่มีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชนน้อยที่สุด ซึ่งสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเคารพสิทธิของทุกคนที่จะมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี ในเรื่องสุขภาพ การกินคืออยู่ดี การศึกษา รวมถึงการมีครอบครัว และเรื่องการเปิดโอกาสให้กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น สตรี และคนพิการให้มีส่วนร่วมในองค์กร และการไม่จ้างแรงงานเด็กทำงาน รองลงมาคือ ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน การต่อต้านการคอร์รัปชันและการรับสินบน และในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ

ดังนั้น บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่กำลังจะเข้าจดทะเบียนควรให้ความสนใจในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมให้ครอบคลุมทั้ง 7 ประเด็นหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะการรายงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นธรรมให้มากขึ้น เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง เนื่องจากการปฏิบัติการใดๆ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนนั้นถือเป็นการเคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นการสร้างความยอมรับว่า มนุษย์ทุกคนมีเสรี มีความเสมอภาค และมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่บริษัทที่มีการรายงานที่จะให้สาธารณชนทั่วไปได้รับทราบข้อมูลอันแสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทมากขึ้น

3. จากการศึกษาในครั้งนี้ พบความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้าบริษัทมีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้มีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น และพบว่า ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดตั้งแต่ 50 ขึ้นไป จะมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าระดับอื่น และทั้งนี้แม้จะไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมในภาพรวม แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้ว พบความสัมพันธ์ระหว่างการรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการกับคะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน และบริษัทที่มีการแยกตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าบริษัทที่รวมตำแหน่งประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

ดังนั้น บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่กำลังจะเข้าจดทะเบียนควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการให้เหมาะสมมากขึ้น จากการเพิ่มร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดให้มากขึ้น โดยให้มีร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมดตั้งแต่ 50 ขึ้นไป และควรจะมีการแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ

4. จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนยังมีความหลากหลาย ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลควรมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำหรือให้ความสนใจในการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น เพื่อให้รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเป็นมาตรฐานมากขึ้น และควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม และร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมแก่บริษัทต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยการจัดอบรม รวมทั้งมีการเผยแพร่ร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมให้แพร่หลายมากขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มความรู้ ความเข้าใจและเป็นการเตรียมความพร้อมแก่บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่กำลังจะเข้าจดทะเบียน รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจในการนำร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมมาปฏิบัติใช้กับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการไม่เกินเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 นี้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมกับองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัทในปี พ.ศ. 2549 เพียงปีเดียว เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจขยายเวลาในการศึกษา โดยเพิ่มจำนวนปีในการศึกษา เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม หรือพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและขนาดของบริษัทในแต่ละปีว่า ส่งผลให้มีแนวโน้มการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร

2. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาเฉพาะองค์ประกอบของคณะกรรมการและขนาดของบริษัท ซึ่งเป็นเพียงกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้บริษัทมีการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะพิจารณาตัวแปรหรือปัจจัยอื่นเพิ่มเติม เช่น ความสามารถในการทำกำไร ระดับการแข่งขันทางอุตสาหกรรม การจัดให้มีคณะกรรมการที่รับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง เป็นต้น

3. การศึกษาในครั้งต่อไป อาจศึกษาเปรียบเทียบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมก่อนและหลังเมื่อมีการประกาศใช้ร่าง มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม หรือศึกษาเปรียบเทียบการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยกับประเทศต่างๆ เช่น ประเทศอังกฤษ อเมริกา หรือออสเตรเลีย เนื่องจากกลุ่มประเทศดังกล่าวให้ความสนใจในเรื่อง การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมาก ซึ่งจะเป็นประโยชน์และแนวทางในการรายงาน ความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทยต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2542. **ข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน.**
(Online). www.set.or.th/th/regulations/corporate/download/rcode_ac.doc, 1 ธันวาคม
2550.

_____. 2546. **ผลประเมินการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน.**

_____. 2549. **หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549.**

ธาริณี จวงมูทิตา. 2550. **ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการกำกับดูแล
กิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์บัญชี
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นภดล ร่มโพธิ์. 2548. “การวัดระดับบรรษัทภิบาลขององค์กรธุรกิจ.” ใน ศิลปพร ศรีจันเพชร.
(บรรณาธิการ). **TBS on Corporate Governance-การกำกับดูแลกิจการที่ดี.**
กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 143-153

พราหม ศรีปาลวิทย์. 2550. “ISO 26000 มาตรฐานเพื่อสังคมและองค์การ ในการรับผิดชอบต่อ
สังคม.” **For Quality** 13 (113): 21-23

มนตรี ชำยชู. 2539. **การเสนอรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย:
การวิจัยเชิงประจักษ์.** วิทยานิพนธ์บัญชีดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2550. **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยคอมพิวเตอร์.** กรุงเทพมหานคร สุวีริยา
พรินติ้งเฮาส์.

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย. 2549. **Corporate Governance Report of Thai
Listed Companies 2006.**

- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2547. คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน. (Online). www.capital.sec.or.th/webapp/nrs/data/499a5.pdf, 18 มกราคม 2551.
- _____. 2550. เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility Guidelines). (Online). www.sec.or.th/infocenter/report/csr/%20navigator-for/%20web.doc, 18 มกราคม 2551.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. 2550. ร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม. (Online). www.tisi.go.th/iso_srp/ISO_26000_th.pdf, 18 มกราคม 2551.
- อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร. 2550. การดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility). กรุงเทพมหานคร 17 พฤษภาคม 2550.
- อุษณา ภักถมนตรี. 2548. “การกำกับดูแลกับการเปิดเผยข้อมูลของธนาคารไทยขนาดเล็ก.” ใน เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 43: สาขาศึกษาศาสตร์ สาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร สาขาสังคมศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาคหกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร, 494-501.
- _____. 2550. “การกำกับดูแลกิจการที่ดี.” การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- Chen, C. J. P. and Jaggi, B. 2000. “Association between Independent Non-Executive Directors, Family Control and Financial Disclosures in Hong Kong.” **Journal of Accounting and Public Policy** 19 (4-5): 285-310
- Cheng, E. C. M. and Courtenay, S. M. 2006. “Board Composition, Regulatory Regime and Voluntary Disclosure.” **The International Journal of Accounting** 41 (3): 262-289
- Cormier, D. and Gordon, I. M. 2001. “An examination of social and environmental reporting strategies.” **Accounting, Auditing & Accountability Journal** 14 (5): 587-616

- Eng, L. L. and Mak, Y. T. 2003. "Corporate Governance and Voluntary Disclosure." **Journal of Accounting and Public Policy** 22 (4): 325-345
- Freeman, R. E. 1984. **Strategic management: A stakeholder approach**. New York: Pitman Publishing Co.
- Freeman, R.E., Wicks, A.C. and Parmar, B. 2004. "Stakeholder Theory and "The Corporate Objective Revisited"." **Organization Science** 15 (3): 364-369
- Ghazali, N. A. M 2007. "Ownership Structure and Corporate Social Responsibility Disclosures : Some Malaysian Evidence." **Emerald Group Publishing Limited** 7 (3): 251-266
- Gray, R., Owen, D., Adams, C. 1996. **Accounting & Accountability: Changes and Challenges in Corporate Social and Environmental Reporting**. London: Prentice-Hall.
- Gul, F. A. and Leung, S. 2004. "Board Leadership, Outside Directors' Expertise and Voluntary Corporate Disclosures." **Journal of Accounting and Public Policy** 23 (5): 351-379
- Guthrie, J. and Parker, L.D. 1989. "Corporate Social Reporting: A Rebuttal of Legitimacy Theory." **Accounting and Business Research** 19: 343-352
- Haniffa, R.M. and Cooke, T.E. 2005. "The Impact of Culture and Governance On Corporate Social Reporting." **Journal of Accounting and Public Policy** 24: 391-430
- Ho, S. S. M. and Wong, K. S. 2001. "A Study of the Relationship between Corporate Governance Structures and the Extent of Voluntary Disclosure." **Journal of International Accounting, Auditing and Taxation** 10 (2): 139-156

- Naser, K. 1998. "Comprehensives of Disclosure of Non-Financial Companies Listed on the Amman Financial Market." **International Journal of Commerce and Management** 2 (8): 88-119
- Naser, K. et al. 2006. "Determinants of Corporate Social Disclosure in Developing Countries : The Case of Qatar." **Advances in International Accounting** 19 : 1-23
- Ratanajongkol, S., Davey, H and Low, M. 2006. "Corporate Social Reporting in Thailand: The News is All Good and Increasing." **Qualitative Research in Accounting & Management** 3 (1): 67-83
- Spence, M. 1973. "Job Market Signaling." **Quarterly Journal of Economics** 87: 355-374
- Suchman, M.C. 1995. "Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches." **Academy of Management Review** 20 (3): 571-610
- Williams, S.M. 1999. "Voluntary Environmental and Social Accounting Disclosures Practices in the Asia-Pacific region : An International Empirical test of Political Economy Theory." **The International Journal Accounting** 34 (2): 209-238
- Zahm, S.A. 1989. "Boards of Directors and Corporate Social Responsibility Performance." **European Management Journal** 7 (2): 240-247

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบประเมินผลที่ใช้ในการศึกษา

แบบประเมินผล

ส่วนที่ 1 คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผลการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็น
หลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000)

ประเด็น	มีการ รายงาน	ไม่มีการ รายงาน
ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร (Organizational Governance) 1.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย ให้ความมั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี รวมถึงกฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง		
1.2 ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ เปิดเผยความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ ทั้งในส่วน of โครงสร้าง บทบาท หน้าที่ ค่าตอบแทน และอื่นๆ		
1.3 ความโปร่งใส ให้ความมั่นใจว่ามีการเปิดเผยทั้งข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา และโปร่งใสผ่านช่องทางต่างๆ		
1.4 หลักการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม 1.4.1 จัดให้มีจริยธรรมธุรกิจหรือจรรยาบรรณธุรกิจ 1.4.2 มีการติดตามการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว		
1.5 ความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสีย 1.5.1 มีนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสีย ที่เกี่ยวข้อง		
1.5.2 มีช่องทางให้ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อร้องเรียน		

ประเด็น	มีการ รายงาน	ไม่มีการ รายงาน
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน (Human Rights)		
2.1 สิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เคารพสิทธิความมีอิสระ เสรีภาพ และหลีกเลี่ยงการกระทำ ที่เป็นการละเมิดหรือขัดขวางสิทธิของบุคคล		
2.2 สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เคารพสิทธิของทุกคนที่จะมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี ใน เรื่องสุขภาพ การกินดีอยู่ดี การศึกษา รวมถึงการมีครอบครัว		
2.3 กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เปิดโอกาสให้กลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น สตรี และคนพิการให้มีส่วนร่วมในองค์กร รวมถึงไม่ว่าจ้างแรงงานเด็ก ทำงาน		
2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน ไม่เลือกปฏิบัติในกระบวนการจ้างงาน ไม่ว่าจะมิเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมแตกต่างกัน		
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor Practices)		
3.1 การจ้างงานและความสัมพันธ์ของการจ้างงานแบบ นายจ้าง-ลูกจ้าง เปิดเผยสิทธิและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างงาน ซึ่งอยู่ภายใต้ กฎหมายแรงงานหรือกฎหมายการจ้างงาน		
3.2 เงื่อนไขในการทำงานและการคุ้มครองทางสังคม ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ เวลาการทำงาน และวันหยุด มีความเป็นธรรม เท่าเทียมกัน และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด		
3.3 การสถานเสวนา มีการปรึกษาหารือ และมีช่องทางให้พนักงานแสดงความ คิดเห็น รับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะ		

ประเด็น	มีการ รายงาน	ไม่มีการ รายงาน
3.4 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน มีกระบวนการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสม คำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงาน		
3.5 การพัฒนาบุคลากร มีนโยบายการพัฒนาบุคลากร และจัดให้มีการฝึกอบรมแก่บุคลากร		
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม (Environment) 4.1 การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานและการผลิตสินค้าและบริการ มีการดำเนินการต่างๆ เพื่อลดการปล่อยมลพิษ และของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม และหลีกเลี่ยงการใช้สารอันตรายและเป็นพิษ		
4.2 การส่งเสริมการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน 4.2.1 มีการดำเนินการต่างๆ ที่ลดการใช้ทรัพยากร พลังงาน และน้ำ หรือมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ		
4.2.2 มีกระบวนการผลิตหรือเครื่องจักรที่สะอาด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม		
4.3 การจัดการกับปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง มีการดำเนินการต่างๆ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่สิ่งแวดล้อม รวมถึงการมีส่วนร่วมช่วยลดภาวะโลกร้อน		
4.4 คุณประโยชน์และคุณค่าจากระบบนิเวศ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศ		
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) 5.1 ต่อต้านการคอร์รัปชัน และการรับสินบน มีนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อต่อต้านปัญหาการคอร์รัปชัน		

ประเด็น	มีการ รายงาน	ไม่มีการ รายงาน
5.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ ให้การอบรมและสร้างความตระหนักแก่พนักงานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบ		
5.3 การแข่งขันที่เป็นธรรม มีการปฏิบัติตามกรอบกติกาการแข่งขันที่ดี และหลีกเลี่ยงการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมเพื่อทำลายคู่แข่ง		
5.4 ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน มีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม		
5.5 เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ละเมิดต่อสิทธิในทรัพย์สิน การปลอมแปลง และการละเมิดลิขสิทธิ์		
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer Issues) 6.1 การดำเนินการอย่างเป็นธรรม วิธีการตลาดและการให้ข้อมูล ให้ความมั่นใจว่าวิธีการตลาดและการให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม ไม่หลอกลวง		
6.2 การปกป้องสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยของผู้บริโภค ให้ความมั่นใจว่าสินค้ามีคุณภาพ ปลอดภัย และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือได้รับการรับรองคุณภาพ		
6.3 การจัดหาและพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม สินค้ามีคุณค่าต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก		
6.4 การบริการและสนับสนุนผู้บริโภค มีช่องทางรับฟังความคิดเห็น ขอร้องเรียน ตอบคำถาม และให้คำแนะนำแก่ผู้บริโภค		
6.5 การปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค มีระบบหรือนโยบายการรักษาความลับของผู้บริโภค		

ประเด็น	มีการ รายงาน	ไม่มีการ รายงาน
6.6 การเข้าถึงสินค้าและบริการที่จำเป็น การกำหนดราคาของสินค้าเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรม		
6.7 การบริโภคอย่างยั่งยืน เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ ผลต่อสุขภาพ ผลข้างเคียง และวิธีการใช้ให้ปลอดภัย		
6.8 การสร้างความตระหนักและให้ความรู้ มีการให้ความรู้แก่ผู้บริโภค และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้บริโภค		
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม (Social Development) 7.1 การมีส่วนร่วมในชุมชน 7.1.1 มีกระบวนการจัดการต่างๆ เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน		
7.1.2 มีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน ในการจัดทำโครงการต่างๆ ที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชน		
7.1.3 มีการจัดทำโครงการต่างๆ ที่เป็นการช่วยเหลือชุมชนอย่างยั่งยืน		
7.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ 7.2.1 มีส่วนร่วมในการสร้างศักยภาพให้เศรษฐกิจชุมชน โดยการจัดหาสินค้าหรือวัตถุดิบจากชุมชน หรือการจ้างคนในชุมชนทำงาน		
7.2.2 มีความรับผิดชอบต่อในท้องถิ่น โดยคณะกรรมการและผู้สอบบัญชีมีการจัดทำรายงานเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อการจัดทำรายงานการเงิน และแสดงอยู่ในรายงานประจำปี		

ประเด็น	มีการ รายงาน	ไม่มีการ รายงาน
7.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม		
7.3.1 มีการส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม และ ขนบธรรมเนียมประเพณี		
7.3.2 มีการช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การกีฬา สุขภาพ และการช่วยเหลือผู้ยากไร้		

ส่วนที่ 2 จำนวนบรรทัดที่รายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 ประเด็นหลักของร่าง
มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000)

ประเด็นที่ 1 ธรรมชาติขององค์กร	= _____บรรทัด
ประเด็นที่ 2 สิทธิมนุษยชน	= _____บรรทัด
ประเด็นที่ 3 ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน	= _____บรรทัด
ประเด็นที่ 4 สิ่งแวดล้อม	= _____บรรทัด
ประเด็นที่ 5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม	= _____บรรทัด
ประเด็นที่ 6 ประเด็นด้านผู้บริโภค	= _____บรรทัด
ประเด็นที่ 7 การพัฒนาสังคม	= _____บรรทัด

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของคณะกรรมการ

- ร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด = _____%
- การรวมหรือแยกตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับกรรมการผู้จัดการ =
(0 = รวมตำแหน่ง), (1 = แยกตำแหน่ง)

ส่วนที่ 4 ขนาดของบริษัท

- มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด = _____บาท
- มูลค่าสินทรัพย์รวม = _____บาท

ภาคผนวก ข

รายชื่อ คะแนนที่ได้ตามแบบประเมินผล ร้อยละของคะแนน จำนวนบรรทัดที่รายงาน และระดับ
การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใน
กลุ่ม SET 100

ตารางผนวกที่ 1 คะแนนที่ได้ตามแบบประเมิน ร้อยละของคะแนน จำนวนบรรทัดที่รายงาน และ
ระดับการรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET 100 (เรียงตามชื่อย่อบริษัทที่ออก
หลักทรัพย์)

ลำดับที่	ชื่อย่อบริษัทที่ออก หลักทรัพย์	คะแนนที่ได้ตาม แบบประเมินผล	ร้อยละของ คะแนน	จำนวนบรรทัด ที่รายงาน	ระดับการ รายงาน
1	ACL	16.00	47.06	539	น้อยที่สุด
2	ADVANC	19.17	56.37	419	น้อย
3	AHC	8.00	23.53	34	น้อยที่สุด
4	AI	15.33	45.10	379	น้อยที่สุด
5	AMATA	13.33	39.22	200	น้อยที่สุด
6	AOT	15.17	44.61	500	น้อยที่สุด
7	AP	12.50	36.76	219	น้อยที่สุด
8	ASP	12.00	35.29	217	น้อยที่สุด
9	ATC	20.00	58.82	727	น้อย
10	BANPU	23.50	69.12	624	ปานกลาง
11	BAY	17.50	51.47	630	น้อย
12	BBL	18.50	54.41	542	น้อย
13	BCP	17.50	51.47	720	น้อย
14	BEC	13.50	39.71	659	น้อยที่สุด
15	BECL	13.50	39.71	745	น้อยที่สุด
16	BFIT	10.50	30.88	170	น้อยที่สุด
17	BGH	12.50	36.76	163	น้อยที่สุด
18	BH	13.00	38.24	192	น้อยที่สุด
19	BLAND	12.00	35.29	237	น้อยที่สุด
20	BT	12.00	35.29	309	น้อยที่สุด
21	CCET	13.33	39.22	295	น้อยที่สุด
22	CK	14.67	43.14	340	น้อยที่สุด
23	CP7-11	17.00	50.00	488	น้อย
24	CPF	15.83	46.57	448	น้อยที่สุด
25	CPN	16.33	48.04	673	น้อยที่สุด
26	DELTA	13.33	39.22	345	น้อยที่สุด
27	EGCO	17.67	51.96	686	น้อย

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อย่อบริษัทที่ออก หลักทรัพย์	คะแนนที่ได้ตาม แบบประเมินผล	ร้อยละของ คะแนน	จำนวนบรรทัด ที่รายงาน	ระดับการ รายงาน
28	GBX	11.50	33.82	191	น้อยที่สุด
29	GLOW	13.00	38.24	307	น้อยที่สุด
30	HANA	14.00	41.18	322	น้อยที่สุด
31	HEMRAJ	8.67	25.49	229	น้อยที่สุด
32	HMPRO	10.50	30.88	121	น้อยที่สุด
33	INOX	14.50	42.65	171	น้อยที่สุด
34	IRP	17.50	51.47	269	น้อย
35	ITD	9.67	28.43	457	น้อยที่สุด
36	ITV	10.00	29.41	681	น้อยที่สุด
37	JAS	9.50	27.94	294	น้อยที่สุด
38	KBANK	21.67	63.73	1,890	ปานกลาง
39	KEST	13.00	38.24	459	น้อยที่สุด
40	KGI	13.50	39.71	116	น้อยที่สุด
41	KK	14.33	42.16	384	น้อยที่สุด
42	KSL	15.50	45.59	417	น้อยที่สุด
43	KTB	19.83	58.33	882	น้อย
44	KTC	9.00	26.47	571	น้อยที่สุด
45	LANNA	16.67	49.02	440	น้อยที่สุด
46	LH	16.00	47.06	225	น้อยที่สุด
47	LOXLEY	9.50	27.94	273	น้อยที่สุด
48	LPN	20.67	60.78	299	ปานกลาง
49	MAJOR	11.50	33.82	239	น้อยที่สุด
50	MAKRO	14.00	41.18	197	น้อยที่สุด
51	MCOT	11.00	32.35	358	น้อยที่สุด
52	METRO	11.33	33.33	136	น้อยที่สุด
53	MINT	10.00	29.41	189	น้อยที่สุด
54	N-PARK	11.00	32.35	158	น้อยที่สุด
55	NSM	7.50	22.06	89	น้อยที่สุด
56	PDI	16.50	48.53	207	น้อยที่สุด
57	PHATRA	13.83	40.69	903	น้อยที่สุด

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อย่อบริษัทที่ออก หลักทรัพย์	คะแนนที่ได้ตาม แบบประเมินผล	ร้อยละของ คะแนน	จำนวนบรรทัด ที่รายงาน	ระดับการ รายงาน
58	PLE	10.50	30.88	74	น้อยที่สุด
59	PSL	16.00	47.06	849	น้อยที่สุด
60	PTL	13.00	38.24	140	น้อยที่สุด
61	PTT	24.00	70.59	847	มาก
62	PTTCH	20.00	58.82	581	น้อย
63	PTTEP	20.67	60.78	1,301	ปานกลาง
64	QH	12.33	36.27	146	น้อยที่สุด
65	RATCH	17.50	51.47	1,245	น้อย
66	RCL	12.50	36.76	652	น้อยที่สุด
67	ROBINS	11.50	33.82	218	น้อยที่สุด
68	ROJANA	12.50	36.76	281	น้อยที่สุด
69	SAMART	15.50	45.59	608	น้อยที่สุด
70	SAMTEL	15.50	45.59	370	น้อยที่สุด
71	SAT	12.83	37.75	225	น้อยที่สุด
72	SATTEL	11.00	32.35	567	น้อยที่สุด
73	SCB	20.67	60.78	1,237	ปานกลาง
74	SCC	21.67	63.73	828	ปานกลาง
75	SCCC	17.83	52.45	337	น้อย
76	SCIB	14.50	42.65	489	น้อยที่สุด
77	SIM	12.00	35.29	611	น้อยที่สุด
78	SINGHA	8.50	25.00	164	น้อยที่สุด
79	SIRI	11.83	34.80	231	น้อยที่สุด
80	SOLAR	7.83	23.04	143	น้อยที่สุด
81	SPALI	8.83	25.98	223	น้อยที่สุด
82	SSI	19.00	55.88	743	น้อย
83	STA	12.50	36.76	189	น้อยที่สุด
84	STEC	13.67	40.20	328	น้อยที่สุด
85	TCAP	13.50	39.71	1,005	น้อยที่สุด
86	THAI	18.00	52.94	677	น้อย
87	TICON	12.00	35.29	225	น้อยที่สุด

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อย่อบริษัทที่ออก หลักทรัพย์	คะแนนที่ได้ตาม แบบประเมินผล	ร้อยละของ คะแนน	จำนวนบรรทัด ที่รายงาน	ระดับการ รายงาน
88	TISCO	16.33	48.04	557	น้อยที่สุด
89	TMB	16.50	48.53	508	น้อยที่สุด
90	TOP	16.00	47.06	511	น้อยที่สุด
91	TPC	12.50	36.76	410	น้อยที่สุด
92	TPIPL	14.83	43.63	392	น้อยที่สุด
93	TRUE	13.50	39.71	408	น้อยที่สุด
94	TSTH	8.50	25.00	43	น้อยที่สุด
95	TT&T	12.00	35.29	290	น้อยที่สุด
96	TTA	11.50	33.82	543	น้อยที่สุด
97	TUF	16.50	48.53	465	น้อยที่สุด
98	VNG	10.50	30.88	160	น้อยที่สุด
99	YNP	9.50	27.94	168	น้อยที่สุด
100	ZMICO	12.50	36.76	280	น้อยที่สุด
รวม		1,407.17	41.39	43,243	
การรายงานเฉลี่ย		14	41	432	น้อยที่สุด

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล

นางสาวชลินธร ฐิ์จำ

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 24 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2525

สถานที่เกิด

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติการศึกษา

บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัย

รามคำแหง

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์พิเศษ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ศูนย์หันตรา